

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
ร่างรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ๒๕๕๙

พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา
กระบวนการ และขั้นตอน

ในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
(ก.ป. ๑๘๕/๒๕๕๙)

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961205177

บ 29017 ฉ.1

KD สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
24/2559 ปฏิบัติหน้าที่สำนักงาน...
ว872พ พระราชบัญญัติว่าด้วยการ
2559 ออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. 2559 พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ
ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการ...

76906

วันที่ 12 . ๓.๑. ๕๙

เลขทะเบียน ๒ ๒๙๐๗ ๙๑

เลขที่ ๒๔/๒๕๕๙

๒๕๕๙

พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๕๙

*****

พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา
กระบวนการ และขั้นตอน
ในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
(ก.ป. ๑๘๕/๒๕๕๙)

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

รหัสหนังสือ ก.ป. ๑๘๕/๒๕๕๙

ปีที่พิมพ์ กรกฎาคม ๒๕๕๙

จำนวนหน้า ๑๕๔ หน้า
จำนวนพิมพ์ ๔๐๐ เล่ม

จัดทำโดย กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขที่ ๔๙๙ อาคารสุขประพฤติ ชั้น ๑๓
ถนนประชาชื่น เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ ๑๐๘๐๐
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๓๐๓ - ๔

จัดพิมพ์โดย กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขที่ ๔ ถนนอยู่ทองใน
เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๒

คำนำ

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๓๙/๑ บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ การออกเสียงประชามติ การนับคะแนน บัตรเสีย และการประกาศผลการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๓๔ ก หน้า ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๙ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป กล่าวคือ เริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย ได้ตระหนักถึงภารกิจสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทั้งในด้านนิติบัญญัติ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ตลอดจนอำนาจหน้าที่ในด้านอื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ จึงได้ดำเนินการรวบรวมและจัดพิมพ์กฎหมายที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา ในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และเพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในวงงานนิติบัญญัติ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารอันเป็นประวัติศาสตร์งานด้านนิติบัญญัตินี้จักเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ส่วนราชการ หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา รวมทั้งผู้ที่สนใจโดยทั่วไปตามสมควร

สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙

: พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการ และขั้นตอนในการตราพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

จัดทำโดย

นายนิท ผาสุข รองเลขาธิการวุฒิสภา

นายทศพร แยมวงษ์ ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

นายบุญสงค์ ลาค่า ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพัฒนากฎหมาย

นางพิมพ์พัชร อริยะฉานกุล นิติกรชำนาญการพิเศษ

นางสาวนิตยา นาคเกษม เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวพรรณวรรณ สงกาว เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวจุฬารัตน์ วงษ์น้อย เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลอาวุโส

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๑๑ - ๒

สารบัญ

	หน้า
พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙	๑
ภาคผนวก	
ก. สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙	(๑)
ข. ประวัติและความเป็นมาในกระบวนการตราพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙	(๑๙)
- บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติ การออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.	(๑๙)
- ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.	(๒๐)
- ร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล ที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี	(๒๑)
- บันทึกวิเคราะห์ สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ กองทุนยุติธรรม พ.ศ.	(๔๐)
ค. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สถานิติบัญญัติแห่งชาติ	(๔๑)
- ประกาศสถานีนิติบัญญัติแห่งชาติ เรื่อง ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.	(๔๔)
- รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ การออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สถานีนิติบัญญัติแห่งชาติ.....	(๔๗)
- หนังสือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ สถานีนิติบัญญัติแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ สว (สนช) ๐๐๐๗/๑๙๒๓ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๙ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.	(๙๑)
ง. แผนภูมิแสดงกระบวนการตราพระราชบัญญัติและพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗	(๑๑๑)
จ. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ ว่า พระราชบัญญัติว่าด้วย การออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๖๑ วรรคสอง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ หรือไม่	(๑๑๕)

พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการออกเสียง
ประชามติร่างรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๕๙

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ๒๕๕๙

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๙

เป็นปีที่ ๗๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ” หมายความว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘

“ร่างรัฐธรรมนูญ” หมายความว่า ร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำขึ้น และต้องจัดให้มีการออกเสียง

“การออกเสียง” หมายความว่า การออกเสียงประชามติตามมาตรา ๓๙/๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙

“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙ และตามพระราชบัญญัตินี้

“วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติ

“เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดเป็นเขตออกเสียงประชามติ

“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ

“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติและให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร

มาตรา ๔ ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้รัฐอุดหนุนหรือจัดสรรค่าใช้จ่ายแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่สนับสนุนการออกเสียง

มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับมอบร่างรัฐธรรมนูญจากคณะรัฐมนตรีและในกรณีได้รับมอบประเด็นเพิ่มเติมจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อดำเนินการให้มีการออกเสียงให้ถือว่าการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๐ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ และตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเสียงโดยสุจริตและไม่ขัดต่อกฎหมาย

หมวด ๑

การจัดพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญ การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ
และกระบวนการและขั้นตอนการออกเสียง

มาตรา ๘ ในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติเสนอประเด็นเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งให้มีการออกเสียงเพิ่มเติม ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติจัดทำคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็นดังกล่าวส่งให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสิบวันนับแต่วันถัดจากวันที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอประเด็นเพิ่มเติม

มาตรา ๙ เพื่อประโยชน์ในการออกเสียงให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดพิมพ์และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ คำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ และประเด็นเพิ่มเติมพร้อมคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็นตามมาตรา ๘ รวมทั้งเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ประชาชนได้รับทราบเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ ตามรูปแบบ แนวทางและวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคล คณะหนึ่งหรือหลายคณะดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์และอาจสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนสามารถดำเนินการเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียงร่างรัฐธรรมนูญ คำอธิบายและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ ประเด็นเพิ่มเติมพร้อมคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็นตามมาตรา ๘ ได้ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการมอบหมายหรือสนับสนุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบัญญัติและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกหน่วย สนับสนุน ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือแก่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญร้องขอ

การดำเนินการใด ๆ ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง หรือของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคสอง ไม่ถือว่าเป็นการจงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือไม่ออกเสียง

ในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอประเด็นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงเพิ่มเติมตามมาตรา ๘ ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสาระสำคัญของประเด็นให้แก่ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดูแลให้การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเสียง เป็นไปโดยสุจริตและมีให้มีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๒ ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และการแสดงความคิดเห็นตามมาตรา ๑๑ ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐจัดสรรเวลาออกอากาศ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

หมวด ๒

หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกเสียง

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการจัดและควบคุมการออกเสียง ให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม

คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อทำหน้าที่ ให้ข้อเสนอแนะ ประสาน ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งติดตามให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

เพื่อให้การดำเนินการจัดการออกเสียงเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจออกคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันออกเสียงโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๕ การออกเสียงให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยตรงและลับ และให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ลงคะแนนด้วยวิธีการกากบาทในบัตรออกเสียง

ส่วนที่ ๒

เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง

มาตรา ๑๖ ในการออกเสียงให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการออกเสียงประจำเขตออกเสียง มีหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการออกเสียง และดำเนินกิจการที่จำเป็นเกี่ยวกับการออกเสียง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหน่วยออกเสียง ที่ออกเสียง การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง การเพิ่มชื่อ และการถอนชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียง รวมทั้งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการลงคะแนนออกเสียง การนับคะแนนออกเสียง และการประกาศผลการออกเสียง

กรณีจังหวัดใดไม่มีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปฏิบัติหน้าที่อยู่ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสรรหาคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยวิธีการสรรหา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมาย ให้ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใด เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียงได้ตามสมควร

การใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายให้คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคล ซึ่งแต่งตั้งโดยผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงทำหน้าที่ ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ให้ถือว่าผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ดำเนินการแทน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง หรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคล ผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง และในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าดำเนินการ

หรือการสั่งการใดของผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะอนุกรรมการ คณะบุคคลหรือบุคคลผู้ได้รับมอบหมายมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินการหรือการสั่งการนั้นได้

มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย แต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงหนึ่งคน มีหน้าที่จัดทำและตรวจสอบเอกสารอำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตาม (๒) รวมทั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

(๒) คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่าห้าคนประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการไม่น้อยกว่าสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้น มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง

ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงตาม (๑) และคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตาม (๒)

ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียง ให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ออกเสียงได้ แต่ต้องไม่ขัดขวางต่อการใช้สิทธิออกเสียงของผู้นั้น

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีจำนวนไม่ครบตามมาตรา ๑๗ (๒) ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย แต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้ได้ครบจำนวน

ในวันออกเสียง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้วมีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งก็ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ และให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่อยู่ในขณะนั้น แต่งตั้งเพิ่มเติมให้ครบจำนวนก่อนการนับคะแนนออกเสียง หากกรณีมีจำนวนไม่ถึงกึ่งหนึ่งให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่อยู่ในขณะนั้นแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้มีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง และให้แต่งตั้งเพิ่มเติมให้ครบจำนวนก่อนการนับคะแนนออกเสียง

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่เลย ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย แต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียง

มาตรา ๑๙ นอกจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียง

ประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียงรวมทั้งให้มีอำนาจมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในการออกเสียง

มาตรา ๒๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นเจ้าของพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

(๑) กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๒) ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง

สำหรับบุคคลตาม (๒) ให้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญานับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งจนสิ้นสุดแห่งการงานในหน้าที่

มาตรา ๒๑ ค่าตอบแทนของบุคคลตามมาตรา ๒๐ (๒) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๓

เขตออกเสียงและหน่วยออกเสียง

มาตรา ๒๒ การออกเสียงให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง

มาตรา ๒๓ เมื่อมีการประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายกำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละเขตออกเสียง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง

การกำหนดหน่วยออกเสียงตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยออกเสียง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงจำนวนน้อยจะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยออกเสียงเดียวกันก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล เขตเมืองพัทยา เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ และ

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง

มากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยออกเสียงเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

ให้ดำเนินการประกาศหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียง

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยออกเสียง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่กรณีเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น จะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ ในการกำหนดหน่วยออกเสียงตามมาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย กำหนดที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา ๒๓ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ที่ออกเสียงตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนออกเสียงมีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยออกเสียง พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่ออกเสียงไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศ ในการลงคะแนนออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง

ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจประกาศกำหนดที่ออกเสียงนอกเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยออกเสียงนั้นหรือในกรณีเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นก่อนวันออกเสียง ให้ประกาศเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียงได้

ส่วนที่ ๔

ผู้มีสิทธิออกเสียง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๒๕ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิออกเสียง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันออกเสียง และ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๔๒

ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงตามวาระหนึ่งและวาระสอง ซึ่งเป็นคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ ย่อมมีสิทธิลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๓๙ วาระสอง

มาตรา ๒๖ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ในวันออกเสียงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิออกเสียง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

มาตรา ๒๗ เมื่อมีการประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายจัดทำ บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียง และปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงไม่น้อยกว่าสี่สัปดาห์ ก่อนวันออกเสียงและให้แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในทะเบียนบ้านไปยังเจ้าบ้านให้ทราบก่อนวันออกเสียง ไม่น้อยกว่าสี่ห้าวันด้วย

ภายหลังการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง หากปรากฏว่าบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ไม่ถูกต้องหรือมีความผิดพลาดให้ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงเห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นความจริง ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมีคำสั่งให้แก้ไขให้ถูกต้อง โดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสี่สัปดาห์

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตนไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแห่งหน่วยออกเสียงที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย ก่อนวันออกเสียง ไม่น้อยกว่าสี่สัปดาห์

เมื่อได้รับคำร้องตามวาระหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย ตรวจสอบหลักฐาน และถ้าเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิออกเสียง ให้มีคำสั่งเพิ่มชื่อลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย เห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียง ก็ให้มีคำสั่งยกคำร้อง และแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้องโดยแสดงเหตุผลไว้ด้วย

มาตรา ๒๙ ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน ผู้มีสิทธิออกเสียงมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย เมื่อเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่ได้ประกาศตามมาตรา ๒๗ มีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียง เพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

เมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย พิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรสั่งถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงหรือสมควรยกคำร้อง ก็ให้มีคำสั่งถอนชื่อผู้นั้นหรือยกคำร้อง แล้วแต่กรณี และให้แจ้งคำสั่งให้ผู้ร้องนั้นทราบ

ถ้าเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงปรากฏชื่อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตน โดยที่บุคคลนั้นมิได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวจริง เมื่อเจ้าบ้านนำหลักฐานทะเบียนบ้านมาแสดงว่าไม่มีชื่อบุคคลนั้น ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย มีคำสั่งถอนชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่มีการฟ้องคดีเพื่อขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และศาลมีคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลนั้นแม้คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุดก็ตาม เมื่อได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงถอนชื่อผู้ซึ่งถูกศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยการขีดชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

ส่วนที่ ๕

การลงคะแนนออกเสียง

มาตรา ๓๑ การลงคะแนนออกเสียงให้กระทำได้โดยวิธีการลงคะแนนด้วยบัตรออกเสียง หลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๒ หีบบัตรออกเสียงต้องกำหนดให้สามารถมองเห็นภายในได้ง่าย

ลักษณะและขนาดของหีบบัตรออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๓ บัตรออกเสียงให้มีลักษณะตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่มีการออกเสียงมากกว่าหนึ่งประเด็น ให้กำหนดในบัตรออกเสียงเดียวกัน

มาตรา ๓๔ ในวันออกเสียงให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

มาตรา ๓๕ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง นับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย

ทั้งนี้ การเปิดให้มีการลงคะแนนออกเสียง และขั้นตอนและวิธีการลงคะแนนออกเสียง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๖ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยออกเสียง โดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ ที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตร

หลักเกณฑ์และวิธีแสดงตนเพื่อลงคะแนนใช้สิทธิออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๗ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงใด ให้ลงคะแนนออกเสียงได้ ณ ที่ออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น และให้มีสิทธิลงคะแนนออกเสียงได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา ๓๘ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่นที่อยู่นอกหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียง สามารถลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๓๙ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ ในการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนออกเสียงของคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ ไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนออกเสียงภายใต้การกำกับดูแลของกรรมการประจำหน่วยออกเสียง แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ ได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ ไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรออกเสียงได้ ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเป็นผู้กระทำการแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่ออกเสียงสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

การอำนวยความสะดวกและการลงคะแนนออกเสียงแทนตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งการอำนวยความสะดวกโดยการจัดที่ออกเสียงเป็นกรณีพิเศษและการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๐ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศปิดการลงคะแนนและงดจ่ายบัตรออกเสียง แล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรออกเสียงที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงมิได้ ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงได้มาอยู่ในบริเวณที่ออกเสียงแล้วก่อนเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงเหลืออยู่แต่ยังไม่ได้รับบัตรออกเสียงให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้น และเมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงปิดช่องใส่บัตรออกเสียงของหีบบัตรออกเสียงและจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียง และจำนวนบัตรออกเสียงที่เหลือ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่การลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถกระทำได้นั้นเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่นให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศงดลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการออกเสียงประจำเขตออกเสียง เพื่อให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นโดยเร็ว เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเห็นว่าจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงที่มีกรณีตามวรรคหนึ่งไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่จัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

ส่วนที่ ๖

การลงคะแนนออกเสียงสำหรับผู้มีสิทธิออกเสียงนอกเขตจังหวัด

มาตรา ๔๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๙ วรรคสอง ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง หากประสงค์จะขอใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่ ให้ยื่นคำขอลงทะเบียนก่อนวันออกเสียงอย่างน้อยสามสิบวันและให้หมดสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น เว้นแต่จะได้แจ้งเปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

หลักเกณฑ์และวิธีการการลงทะเบียน การลงคะแนนออกเสียงและการนับคะแนนออกเสียงตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๗
การนับคะแนนออกเสียง

มาตรา ๔๓ เมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๓๔ แล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงดำเนินการนับคะแนนออกเสียงจากบัตรออกเสียง ของแต่ละหน่วยออกเสียง โดยให้กระทำ ณ ที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงและให้กระทำโดยเปิดเผย ห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงเวลาการนับคะแนนออกเสียง

หลักเกณฑ์และวิธีการการนับคะแนนออกเสียงจากบัตรออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๔ ถ้าการนับคะแนนออกเสียง ณ ที่ออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้หรือไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้จนเสร็จสิ้น อันเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่น หรือด้วยความจำเป็นตามสภาพที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศงดการนับคะแนนออกเสียงสำหรับหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการออกเสียงประจำเขตออกเสียง เพื่อรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่นับคะแนนออกเสียงต่อไปโดยเร็ว ทั้งนี้ การเก็บรักษาบัตรออกเสียงหีบบัตรออกเสียง และเอกสารเกี่ยวกับการออกเสียง รวมทั้งวิธีการนับคะแนนออกเสียงใหม่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้วพบว่า มีบัตรออกเสียงที่ได้มีการลงคะแนนออกเสียงแล้วชำรุดหรือสูญหายให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น

ในกรณีนี้ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า จำนวนบัตรออกเสียงหรือจำนวนผู้มาแสดงตนใช้สิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงที่ไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้ไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียงคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่สั่งนับคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

มาตรา ๔๕ ลักษณะบัตรออกเสียงดังต่อไปนี้ให้ถือเป็นบัตรเสีย

- (๑) บัตรปลอม
- (๒) บัตรที่มีใช้บัตรซึ่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบให้
- (๓) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียง
- (๔) บัตรที่มีการเขียนข้อความหรือถ้อยคำอื่นลงไป
- (๕) บัตรที่ทำเครื่องหมายอื่นนอกจากเครื่องหมายกากบาท

- (๖) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงนอกช่อง “ทำเครื่องหมาย”
 (๗) บัตรที่ทำเครื่องหมายเป็นที่สังเกต เว้นแต่เป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่
 (๘) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงในช่อง “ทำเครื่องหมาย” เกินกว่าหนึ่งเครื่องหมาย
 (๙) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย
 บัตรเสียตามวรรคหนึ่งมิให้นับเป็นคะแนนออกเสียง

มาตรา ๔๖ กรณีที่มีการออกเสียงมากกว่าหนึ่งประเด็นในบัตรออกเสียงเดียวกันให้บัตรออกเสียงที่มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบัตรเสียทั้งฉบับและมีให้นับเป็นคะแนนออกเสียง

- (๑) บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๕ (๑) (๒) (๔) หรือ (๗)
 (๒) บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๕ (๓) (๕) (๖) (๘) หรือ (๙) ในทุกประเด็น

ในกรณีที่มีใช้บัตรเสียทั้งฉบับตามวรรคหนึ่งให้วินิจฉัยบัตรออกเสียงเป็นรายประเด็น ทั้งนี้ ลักษณะประเด็นเสียให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๗ เมื่อการนับคะแนนออกเสียง ณ ที่ออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงรายงานผลการนับคะแนนออกเสียง จำนวนบัตรออกเสียงที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ และจำนวนบัตรออกเสียงที่เหลือจากการลงคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผยและรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์แก่การติดตามผลการออกเสียงต่อสาธารณะด้วยความรวดเร็ว คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจดำเนินการให้มีการรายงานผลการออกเสียงอย่างไม่เป็นทางการได้ แต่เมื่อแสดงผลการออกเสียงถึงร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนหน่วยออกเสียงให้หยุดการแสดงผลการออกเสียงต่อสาธารณะ

หลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๘ ในกรณีที่ผลการนับคะแนนออกเสียงปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงดำเนินการตรวจสอบ ถ้าผลการนับคะแนนออกเสียงยังไม่ตรงกันอีกให้รายงานคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงพร้อมเหตุผล และนำส่งหีบบัตรออกเสียงพร้อมวัสดุอุปกรณ์การออกเสียงแก่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้รับรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่หรือสั่งให้มีการลงคะแนน

ออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าจำนวนผู้มาแสดงตนของหน่วยออกเสียงนั้นไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่สั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่หรือไม่สั่งให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

ส่วนที่ ๘

การคัดค้านการออกเสียง

มาตรา ๔๙ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาออกเสียงตามมาตรา ๓๔ หากผู้มาใช้สิทธิออกเสียงจำนวนไม่น้อยกว่าห้าสิบคนในหน่วยออกเสียงใด เห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง

มาตรา ๕๐ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการไต่สวนและแสวงหาหลักฐานทั้งปวงเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน ถ้าเห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันออกเสียง เว้นแต่การออกเสียงใหม่จะไม่ทำให้ผลการออกเสียงเปลี่ยนแปลงไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำร้องคัดค้านนั้นเสีย

การไต่สวนคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้หน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานดังกล่าว เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหลักฐานหรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องในการไต่สวนได้ ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้บุคคลใดดำเนินการแทนก็ได้

หลักเกณฑ์และวิธีการการพิจารณาคำร้องคัดค้าน และการไต่สวนและแสวงหาหลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๙

การประกาศผลการออกเสียง

มาตรา ๕๑ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง รวมผลคะแนนออกเสียงจากทุกหน่วยออกเสียงภายในเขตออกเสียงและที่ออกเสียงนอกเขตจังหวัด เพื่อรายงานผลการรวมคะแนนออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว

มาตรา ๕๒ เมื่อพ้นระยะเวลาคัดค้านตามมาตรา ๔๙ และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงจากหน่วยออกเสียงทุกหน่วยทั่วประเทศ และหากไม่มีการร้องคัดค้านให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง แล้วให้รายงานนายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่การลงคะแนนออกเสียงหรือการนับคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีเหตุตามมาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๔ หรือปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๔๘ หรือมีการคัดค้านการออกเสียงตามมาตรา ๔๙ และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ากรณีดังกล่าวไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง แล้วรายงานต่อนายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่การลงคะแนนออกเสียงหรือการนับคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีเหตุตามมาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๔ หรือปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๔๘ หรือมีการคัดค้านการออกเสียงตามมาตรา ๔๙ และคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงใหม่ตามมาตรา ๔๑ หรือมีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ตามมาตรา ๔๔ มาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๕๐ ห้ามมิให้ผู้ใดเผยแพร่ผลการลงคะแนนออกเสียงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก่อนเวลาที่มีการประกาศผลการออกเสียงตามมาตรา ๕๒

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการอันเป็นการขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๕๗

หมวด ๓

การควบคุมการออกเสียงและบทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อนุกรรมการ ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง จงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดเพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครอง ไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่งทางอาญาหรือทางปกครอง

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๕๖ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามพระราชบัญญัตินี้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย กระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียง โดยมิได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าอาจทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๕๗ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง คณะอนุกรรมการหรืออนุกรรมการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๘ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงของผู้ใดบังคับบัญชาหรือลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๙ ผู้ใดทำลายบัตรที่มีไว้สำหรับการออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้ หรือจงใจกระทำการด้วยประการใด ๆ ให้บัตรออกเสียงชำรุด หรือเสียหาย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำการตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๖๐ ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียง โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงหรือไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้น

(๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงมาออกเสียง

(๓) นำบัตรออกเสียงออกไปจากที่ออกเสียง

(๔) นำบัตรออกเสียงที่ลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าได้ออกเสียงอย่างไรอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงเพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นบัตรออกเสียงของตน หรือใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียงที่ตนได้ลงคะแนนออกเสียงแล้ว

(๖) ขัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียง เพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียงตามมาตรา ๑๗ วรรคสาม

(๗) นำบัตรออกเสียงใส่ในหีบบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงเพิ่มขึ้นจากความจริง

(๘) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้ หรือขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียง หรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียง หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียง

(๙) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียง

ผู้ใดกระทำการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้ใดกระทำการตาม (๗) (๘) หรือ (๙) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๖๑ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๒) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียง อย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๓) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือใช้อิทธิพลคุกคาม เพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียงหรือวิธีการ ลงคะแนนออกเสียง

(๔) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ นำไป หรือขัดขวางการส่งหีบบัตรออกเสียงหรือบัตรออกเสียง เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันชั้นต่อใด ๆ อันมีผลเป็นการจงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๖) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะไม่นำไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๗) ขाय จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตออกเสียงระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันออกเสียงจนถึงวันออกเสียง

ผู้ใดดำเนินการเผยแพร่ข้อความ ภาพ เสียง ในสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือในช่องทางอื่นใด ที่ผิดไปจากข้อเท็จจริงหรือมีลักษณะรุนแรง ก้าวร้าว หยาบคาย ปลุกเร้า หรือข่มขู่ โดยมุ่งหวังเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือไม่ออกเสียง ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ผู้ใดกระทำการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกินห้าปีด้วยก็ได้

ในกรณีการกระทำความผิดตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) เป็นการกระทำความผิดของ คณะบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาท ถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

ผู้ใดกระทำการตาม (๗) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำการตาม (๖) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ การเลือกตั้งมอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๖๒ ผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิออกเสียงไปยังที่ออกเสียงเพื่อการออกเสียง หรือนำกลับไปจากที่ออกเสียงโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ หรือจัดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไปยังที่ออกเสียง หรือกลับจากที่ออกเสียง เพื่อจงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไปลงคะแนนหรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปี ถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดห้าปี

บทบัญญัติในมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับแก่การที่หน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวก แก่ผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๖๓ ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียง ในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันออกเสียงจนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงในวันออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๔ กรรมการประจำหน่วยออกเสียงผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียง หรือคะแนน ในการออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใด ๆ โดยมีได้ มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงชำรุด หรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียงให้ผิดไปจาก ความจริงหรือทำรายงานการออกเสียงไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๖๕ ในกรณีศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นับตั้งแต่วันที่ ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด

มาตรา ๖๖ ในกรณีศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้ใดตามฐานกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้นั้นเป็นผู้กระทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอันเป็นเหตุให้ต้องมีการออกเสียงใหม่ ในหน่วยออกเสียงใด ให้ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการออกเสียงในหน่วยออกเสียง ที่เป็นเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้ต้องมีการออกเสียงใหม่นั้นด้วย

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๓๙/๑ บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการเลือกตั้งในการดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ การออกเสียงประชามติ การนับคะแนน บัตรเสีย และการประกาศผลการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961205177

ภาคผนวก

สรุปสาระสำคัญ
ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๕๙

พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙ มีสาระสำคัญ โดยสรุป ดังนี้

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๓๙/๑ บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ การออกเสียงประชามติ การนับคะแนน บัตรเสีย และการประกาศผลการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

วันบังคับใช้

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๓๔ ก หน้า ๑ เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๙ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันเสาร์ที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๙ เป็นต้นไป)

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

๑. บทนิยาม (มาตรา ๓)

“คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ” หมายความว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘

“ร่างรัฐธรรมนูญ” หมายความว่า ร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำขึ้นและต้องจัดให้มีการออกเสียง

“การออกเสียง” หมายความว่า การออกเสียงประชามติตามมาตรา ๓๙/๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙

“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙ และตามพระราชบัญญัตินี้

“วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติ

“เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดเป็นเขตออกเสียงประชามติ

“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ

“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ และให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ

“จังหวัด” หมายความว่ารวมถึง กรุงเทพมหานคร

๒. ผู้รักษาการตามกฎหมาย (มาตรา ๕)

ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามกฎหมายนี้ และให้มีอำนาจออกกระเปียบประกาศ หรือคำสั่งโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายนี้

๓. บททั่วไป (มาตรา ๔, มาตรา ๖ และมาตรา ๗)

(๑) กฎหมายได้กำหนดให้รัฐอุดหนุนหรือจัดสรรค่าใช้จ่ายแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการสนับสนุนการออกเสียงเพื่อการดำเนินการตามกฎหมายนี้ (มาตรา ๔)

(๒) เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับมอบร่างรัฐธรรมนูญจากคณะรัฐมนตรีและในกรณีได้รับมอบประเด็นเพิ่มเติมจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อดำเนินการให้มีการออกเสียงให้ถือว่าการเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๐ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐^๑ ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวนั้น กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ และตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้ (มาตรา ๖)

(๓) กฎหมายกำหนดให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเสียงโดยสุจริตและไม่ขัดต่อกฎหมาย (มาตรา ๗)

๔. การจัดพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญ การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และกระบวนการและขั้นตอนการออกเสียง (หมวด ๑, มาตรา ๘ ถึงมาตรา ๑๒)

๔.๑ การจัดให้มีการออกเสียงเพิ่มเติมตามมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติเสนอประเด็นเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงเพิ่มเติมขึ้นนั้น กฎหมายกำหนดให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติจัดทำคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็นดังกล่าวส่งให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งภายใน ๑๐ วันนับแต่วันถัดจากวันที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอประเด็นเพิ่มเติม (มาตรา ๘)

๔.๒ การจัดพิมพ์และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดพิมพ์และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ คำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ และประเด็นที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงเพิ่มเติมพร้อมคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็นดังกล่าว รวมทั้งเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ประชาชนได้รับทราบเป็นการทั่วไป ตามรูปแบบ แนวทางและวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร

โดยในการดำเนินการดังกล่าวนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลคณะหนึ่งหรือหลายคณะดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนสามารถดำเนินการเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ หลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียงร่างรัฐธรรมนูญ คำอธิบายและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ ประเด็นที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงเพิ่มเติมพร้อมคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็นตามข้อ ๔.๑ ได้ (มาตรา ๙)

^๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐ (๑) บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งหรือสนับสนุนการสรรหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม”.

ทั้งนี้ นอกจากอำนาจหน้าที่ในการจัดพิมพ์และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว แล้ว กฎหมายยังกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลเพื่อให้การ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเสียงเป็นไปโดยสุจริตและมีให้มีการกระทำที่เป็นการ ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ (มาตรา ๑๑)

๔.๓ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทบัญญัติและสาระสำคัญของร่าง รัฐธรรมนูญ

กฎหมายได้กำหนดให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อทำ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบัญญัติและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชน ทราบเป็นการทั่วไป โดยได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ ของรัฐทุกหน่วยตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญร้องขอ โดยการดำเนินการใด ๆ ของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการ ร่างรัฐธรรมนูญ หรือของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ไม่ถือว่าเป็นการจงใจให้ผู้มี สิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือไม่ออกเสียง

เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้เสนอประเด็นเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัด ให้มีการออกเสียงเพิ่มเติมตามความในข้อ ๔.๑ แล้วนั้น กฎหมายกำหนดให้สภานิติบัญญัติ แห่งชาติดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสาระสำคัญของ ประเด็นให้แก่ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป โดยให้นำความข้างต้นในข้อ ๔.๓ นี้มาใช้บังคับกับ กรณีนี้โดยอนุโลมด้วย (มาตรา ๑๐)

๔.๔ การจัดสรรเวลาออกอากาศ

สำหรับการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ รวมถึงการแสดงความความคิดเห็นตามความ ในข้อ ๔.๒ และข้อ ๔.๓ กฎหมายกำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของ รัฐจัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (มาตรา ๑๒)

๕. หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกเสียง (มาตรา ๑๓ ถึงมาตรา ๕๔)

๕.๑ บททั่วไป (ส่วนที่ ๑, มาตรา ๑๓ ถึงมาตรา ๑๕)

กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการกำหนดวัน ออกเสียง จัดและควบคุมการออกเสียงให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม รวมถึงอาจ แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ ประสาน ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ตลอดจนติดตามเพื่อให้มีการปฏิบัติ ตามกฎหมายนี้ได้ นอกจากนี้ กฎหมายยังได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออก คำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายนี้ (มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔)

ทั้งนี้ การออกเสียงนั้นกฎหมายกำหนดให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยตรงและลับ และให้ ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนด้วยวิธีการกากบาทในบัตรออกเสียง (มาตรา ๑๕)

๕.๒ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง (ส่วนที่ ๒, มาตรา ๑๖ ถึงมาตรา ๒๑)

ก. คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ในการออกเสียงให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยมีหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการออกเสียง และดำเนินกิจการที่จำเป็นเกี่ยวกับการออกเสียงให้เป็นไปตามกฎหมายนี้

(๒) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยมีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหน่วยออกเสียง ที่ออกเสียง การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง การเพิ่มชื่อ และการถอนชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียง รวมทั้งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการลงคะแนนออกเสียงการนับคะแนนออกเสียง และการประกาศผลการออกเสียง

แต่ในกรณีที่จังหวัดใดไม่มีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปฏิบัติหน้าที่อยู่ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสรรหาคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการออกเสียง กฎหมายยังได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใด เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียงได้ตามสมควร โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง หรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง และในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการดำเนินการหรือการสั่งการใดของผู้ดำเนินการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะอนุกรรมการ คณะบุคคลหรือบุคคลผู้ได้รับมอบหมายมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินการหรือการสั่งการนั้นได้ (มาตรา ๑๖)

ข. คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย แต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง ๑ คน มีหน้าที่จัดทำและตรวจสอบเอกสารอำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตาม (๒) รวมทั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

(๒) คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่า ๕ คน ประกอบด้วยประธานกรรมการ ๑ คนและกรรมการไม่น้อยกว่า ๔ คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้น โดยมีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง และคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง โดยในกรณีที่มีผู้ใดขัดขวางการออกเสียง กฎหมายกำหนดให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ออกเสียงได้ แต่ต้องไม่ขัดขวางต่อการใช้สิทธิออกเสียงของผู้นั้น (มาตรา ๑๗)

ค. เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้ กฎหมายกำหนดให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

(๑) กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๒) ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง โดยให้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญานับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งจนสิ้นสุดแห่งการงานในหน้าที่ (มาตรา ๒๐)

๕.๓ เขตออกเสียงและหน่วยออกเสียง (ส่วนที่ ๓, มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๔)

สำหรับการออกเสียงนั้น กฎหมายกำหนดให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศกำหนดวันออกเสียงแล้ว ก็ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายกำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละเขตออกเสียง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง สำหรับการกำหนดหน่วยออกเสียงนั้น กฎหมายกำหนดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยออกเสียง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงจำนวนน้อยจะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่ ๒ หมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยออกเสียงเดียวกันก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาลเขตเมืองพัทยา เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ และ

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงหน่วยละ ๘๐๐ คนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่สะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนน อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยออกเสียงเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

ให้ดำเนินการประกาศหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่า ๒๐ วันก่อนวันออกเสียง โดยปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียง (มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓)

นอกจากนี้ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย กำหนดที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงไว้ด้วย และให้ดำเนินการประกาศที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่า ๒๐ วันก่อนวันออกเสียง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียง

กับที่ออกเสียง แต่ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจประกาศกำหนดที่ออกเสียงนอกเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยออกเสียงนั้นหรือในกรณีเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นก่อนวันออกเสียง ให้ประกาศเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียงได้ (มาตรา ๒๔)

๕.๔ ผู้มีสิทธิออกเสียง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง (ส่วนที่ ๔, มาตรา ๒๕ ถึง มาตรา ๓๐)

ก. คุณสมบัติของบุคคลผู้มีสิทธิออกเสียง กฎหมายกำหนดให้บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิออกเสียง

- (๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ในวันออกเสียง และ
- (๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน นับถึงวันออกเสียง

ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงเป็นเวลาน้อยกว่า ๙๐ วันนับถึงวันออกเสียง ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงนอกเขตจังหวัดได้ตามข้อ ๕.๖ แต่ในกรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงเป็น คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ กฎหมายได้กำหนดให้มีสิทธิลงคะแนนออกเสียงเป็นกรณี พิเศษได้ตามความในข้อ ๕.๕.๒ ข. (มาตรา ๒๕)

ข. บุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิออกเสียง กฎหมายกำหนดให้บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ในวันออกเสียงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิออกเสียง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ (มาตรา ๒๖)

ค. การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง เมื่อได้มีการประกาศกำหนดวันออกเสียงแล้ว กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียง และปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงไม่น้อยกว่า ๒๐ วัน ก่อนวันออกเสียงและให้แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในทะเบียนบ้านไปยังเจ้าบ้านให้ทราบ ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่า ๑๕ วันด้วย แต่ในกรณีที่ปรากฏว่า

- (๑) กรณีบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ถูกต้องหรือผิดพลาด

ภายหลังที่ได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้วปรากฏว่า บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ถูกต้องหรือมีความผิดพลาด กฎหมายกำหนดให้ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

โดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นความจริง ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมีคำสั่งให้แก้ไขให้ถูกต้องโดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน (มาตรา ๒๓)

(๒) กรณีไม่มีรายชื่อในบัญชีผู้มีสิทธิออกเสียง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตนไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแห่งหน่วยออกเสียงที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น ให้มีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่า ๑๐ วันเพื่อตรวจสอบหลักฐาน หากเห็นว่า

- ผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิออกเสียง ให้มีคำสั่งเพิ่มชื่อลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงโดยเร็ว

- ผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียง ก็ให้มีคำสั่งยกคำร้องและแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายใน ๓ วันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องโดยแสดงเหตุผลไว้ด้วย (มาตรา ๒๔)

(๓) กรณีที่บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงมีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียง

- ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน ผู้มีสิทธิออกเสียงมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายพิจารณา เมื่อเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่ได้ประกาศไว้มีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียง เพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง และเมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรสั่งถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงหรือสมควรยกคำร้อง ก็ให้มีคำสั่งถอนชื่อนั้นหรือยกคำร้อง แล้วแต่กรณี และให้แจ้งคำสั่งให้ผู้ร้องนั้นทราบ

- ถ้าเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงปรากฏชื่อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตนโดยที่บุคคลนั้นมิได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวจริง เมื่อเจ้าบ้านนำหลักฐานทะเบียนบ้านมาแสดงว่าไม่มีชื่อบุคคลนั้น ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายมีคำสั่งถอนชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง (มาตรา ๒๕)

(๔) กรณีมีการฟ้องคดีเพื่อขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

ในกรณีที่มีการฟ้องคดีเพื่อขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่งและศาลมีคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลนั้นแม้คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุดก็ตาม เมื่อได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้ว ก็ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงถอนชื่อผู้ซึ่งถูกศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยการขีดชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงได้ (มาตรา ๓๐)

๕.๕ การลงคะแนนออกเสียง (ส่วนที่ ๕, มาตรา ๓๑ ถึงมาตรา ๔๑)

๕.๕.๑ การลงคะแนนออกเสียงของบุคคลทั่วไป

ในวันออกเสียงนั้น กฎหมายกำหนดให้เปิดการลงคะแนนออกเสียงโดยวิธีการลงคะแนนด้วยบัตรออกเสียงตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา โดยให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรออกเสียงไว้ในที่เปิดเผยก่อนเริ่มเปิดให้มีการลงคะแนนออกเสียง ซึ่งหีบบัตรนั้นต้องสามารถมองเห็นภายในได้ง่าย ส่วนลักษณะของบัตรออกเสียงนั้นให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แต่ในกรณีที่มีการออกเสียงมากกว่าหนึ่งประเด็นให้กำหนดในบัตรออกเสียงเดียวกัน (มาตรา ๓๑ ถึงมาตรา ๓๕)

ทั้งนี้ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง กฎหมายกำหนดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยออกเสียง โดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตร โดยให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงใดให้ลงคะแนนออกเสียงได้ ณ ที่ออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น และให้มีสิทธิลงคะแนนออกเสียงได้เพียงแห่งเดียว แต่สำหรับผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่นที่อยู่นอกหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียง สามารถลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่ได้ (มาตรา ๓๖ ถึงมาตรา ๓๘)

๕.๕.๒ การลงคะแนนออกเสียงของคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ

ก. การอำนวยความสะดวกและการลงคะแนนออกเสียงแทน

กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนออกเสียงของคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนออกเสียงภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวนั้น ต้องให้คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรออกเสียงได้ สามารถให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเป็นผู้กระทำการแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุนั้นได้ ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ (มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง)

ข. การอำนวยความสะดวกโดยการจัดที่ออกเสียงเป็นกรณีพิเศษ

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่ออกเสียงสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (มาตรา ๓๙ วรรคสอง)

ซึ่งการอำนวยความสะดวกและการลงคะแนนออกเสียงแทน รวมทั้ง การอำนวยความสะดวกโดยการจัดที่ออกเสียงเป็นกรณีพิเศษและการลงทะเบียนเพื่อขอ ใช้สิทธิดังกล่าวข้างต้นนั้น กฎหมายกำหนดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามระเบียบ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (มาตรา ๓๙ วรรคสาม)

๕.๕.๓ การปิดการลงคะแนนออกเสียง

เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำ หน่วยออกเสียงประกาศปิดการลงคะแนนและงดจ่ายบัตรออกเสียง แล้วให้ทำเครื่องหมาย ในบัตรออกเสียงที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงมิได้ ในกรณีที่ผู้มี สิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงได้มาอยู่ในบริเวณที่ออกเสียงแล้วก่อนเวลาปิด การลงคะแนนออกเสียงเหลืออยู่แต่ยังไม่ได้รับบัตรออกเสียงให้คณะกรรมการประจำหน่วยออก เสียงมอบบัตรออกเสียงให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้นและเมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียง เสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงปิดช่องใส่บัตรออกเสียงของหีบบัตรออกเสียง และจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียง และจำนวนบัตรออกเสียงที่เหลือ (มาตรา ๔๐)

๕.๕.๔ กรณีเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น ในหน่วยออกเสียง

ในกรณีที่การลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถ กระทำได้เนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศงดลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง เพื่อให้รายงานคณะกรรมการ การเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วย ออกเสียงนั้นโดยเร็ว เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเห็นว่าจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงของ หน่วยออกเสียงดังกล่าวข้างต้นไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจ ไม่จัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้ (มาตรา ๔๑)

๕.๖ การลงคะแนนออกเสียงสำหรับผู้มีสิทธิออกเสียงนอกเขตจังหวัด (ส่วนที่ ๖, มาตรา ๔๒)

ภายใต้บังคับมาตรา ๓๙ วรรคสอง เรื่องการกำหนดให้มีการจัดที่ออกเสียงสำหรับ คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขต ออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงเป็นเวลา น้อยกว่า ๙๐ วันนับถึงวันออกเสียง หากประสงค์จะขอใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียงในจังหวัด ที่ตนอยู่ ให้ยื่นคำขอลงทะเบียนก่อนวันออกเสียงอย่างน้อย ๓๐ วันและให้หมดสิทธิลงคะแนน ในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น เว้นแต่จะได้แจ้ง เปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน (มาตรา ๔๒)

๕.๗ การนับคะแนนออกเสียง (ส่วนที่ ๗, มาตรา ๔๓ ถึงมาตรา ๔๘)

๕.๗.๑ วิธีการและหลักเกณฑ์การนับคะแนนออกเสียง

เมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนนออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงดำเนินการนับคะแนนออกเสียงจากบัตรออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียง โดยเปิดเผย ณ ที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียง โดยห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงเวลาการนับคะแนนออกเสียง แต่ถ้าการนับคะแนนออกเสียง ณ ที่ออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้หรือไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้จนเสร็จสิ้น อันเนื่องมาจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น หรือด้วยความจำเป็นตามสภาพที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศงดการนับคะแนนออกเสียงสำหรับหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงเพื่อรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่นับคะแนนออกเสียงต่อไปโดยเร็ว (มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง)

ในกรณีที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้รับรายงานแล้วพบว่าบัตรออกเสียงที่ได้มีการลงคะแนนออกเสียงแล้วชำรุดหรือสูญหาย ก็ให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น (มาตรา ๔๔ วรรคสอง)

ในกรณีนี้ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า จำนวนบัตรออกเสียงหรือจำนวนผู้มาแสดงตนใช้สิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงที่ไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้ไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่สั่งนับคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้ (มาตรา ๔๔ วรรคสาม)

๕.๗.๒ ลักษณะบัตรออกเสียงที่กฎหมายให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย

กฎหมายได้กำหนดให้ลักษณะของบัตรออกเสียงดังต่อไปนี้ ถือเป็นบัตรเสีย

- (๑) บัตรปลอม
- (๒) บัตรที่มีใช้บัตรซึ่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบให้
- (๓) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียง
- (๔) บัตรที่มีการเขียนข้อความหรือถ้อยคำอื่นลงไป
- (๕) บัตรที่ทำเครื่องหมายอื่นนอกจากเครื่องหมายกากบาท
- (๖) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงนอกช่อง “ทำเครื่องหมาย”
- (๗) บัตรที่ทำเครื่องหมายเป็นที่สังเกต เว้นแต่เป็นการกระทำตามอำนาจ

หน้าที่

- (๘) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงในช่อง “ทำเครื่องหมาย”

เกินกว่า ๑ เครื่องหมาย

- (๙) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดว่า

เป็นบัตรเสีย

โดยบัตรเสียดังกล่าวนี้ มิให้นับเป็นคะแนนออกเสียง แต่ในกรณีที่มีการออกเสียงมากกว่าหนึ่งประเด็นในบัตรออกเสียงเดียวกันให้บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตาม (๑) (๒) (๔) หรือ (๗) หรือที่มีลักษณะตาม (๓) (๕) (๖) (๘) หรือ (๙) ในทุกประเด็น เป็นบัตรเสียทั้งฉบับและมีให้นับเป็นคะแนนออกเสียง แต่หากมิใช่บัตรเสียทั้งฉบับให้วินิจฉัยบัตรออกเสียงเป็นรายประเด็น ทั้งนี้ ลักษณะประเด็นเสียให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖)

๕.๗.๓ การรายงานผลการนับคะแนนออกเสียง

เมื่อการนับคะแนนเสร็จสิ้นแล้ว กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงรายงานผลการนับคะแนนออกเสียง จำนวนบัตรออกเสียงที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ และจำนวนบัตรออกเสียงที่เหลือจากการลงคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้นโดยเปิดเผยและรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงโดยเร็ว (มาตรา ๔๗)

ทั้งนี้ ในกรณีที่ผลการนับคะแนนออกเสียงปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงดำเนินการตรวจสอบ ถ้าผลการนับคะแนนออกเสียงยังไม่ตรงกันอีกให้รายงานคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงพร้อมเหตุผล และนำส่งหีบบัตรออกเสียงพร้อมวัสดุอุปกรณ์การออกเสียงแก่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย และเมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้รับรายงานแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่หรือสั่งให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าจำนวนผู้มาแสดงตนของหน่วยออกเสียงนั้นไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่สั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่หรือไม่สั่งให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้ (มาตรา ๔๘)

๕.๘ การคัดค้านการออกเสียง (ส่วนที่ ๘, มาตรา ๔๙ ถึงมาตรา ๕๐)

เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาออกเสียงแล้ว หากผู้มาใช้สิทธิออกเสียงจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐ คนในหน่วยออกเสียงใด เห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง (มาตรา ๔๙)

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการไต่สวนและแสวงหาหลักฐานทั้งปวงเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน ถ้าเห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น แต่ต้องไม่ช้ากว่า ๓๐ วันนับแต่วันออกเสียง เว้นแต่การออกเสียงใหม่จะไม่ทำให้ผลการออกเสียงเปลี่ยนแปลงไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำร้องคัดค้านนั้นเสีย (มาตรา ๕๐)

๕.๙ การประกาศผลการออกเสียง (ส่วนที่ ๙, มาตรา ๕๑ ถึงมาตรา ๕๔)

ก. หน้าที่ของคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง รวมผลคะแนนออกเสียงจากทุกหน่วยออกเสียงภายในเขตออกเสียงและที่ออกเสียงนอกเขตจังหวัด เพื่อรายงานผลการรวมคะแนนออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว (มาตรา ๕๑)

ข. หน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๑) เมื่อพ้นระยะเวลาคัดค้านตามข้อ ๕.๘ แล้ว และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงจากหน่วยออกเสียงทุกหน่วยทั่วประเทศ และหากไม่มีการร้องคัดค้าน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง แล้วให้รายงานนายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว (มาตรา ๕๒)

(๒) ในกรณีที่การลงคะแนนออกเสียงหรือการนับคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น หรือด้วยความจำเป็นตามสภาพที่อาจมีผลต่อความปลอดภัยตามข้อ ๕.๕.๔ หรือข้อ ๕.๗.๑ หรือปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงตามข้อ ๕.๗.๓ หรือมีการคัดค้านการออกเสียงตามข้อ ๕.๘ และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ากรณีดังกล่าวไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง แล้วรายงานต่อนายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว (มาตรา ๕๓)

ค. เผยแพร่ผลการลงคะแนนออกเสียงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในกรณีที่การลงคะแนนออกเสียงหรือการนับคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น หรือด้วยความจำเป็นตามสภาพที่อาจมีผลต่อความปลอดภัยตามข้อ ๕.๕.๔ หรือข้อ ๕.๗.๑ หรือปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงตามข้อ ๕.๗.๓ หรือมีการคัดค้านการออกเสียงตามข้อ ๕.๘ และคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงใหม่ตามข้อ ๕.๕.๔ หรือมีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ตามข้อ ๕.๗.๑ ข้อ ๕.๗.๓ หรือข้อ ๕.๘ ห้ามมิให้ผู้ใดเผยแพร่ผลการลงคะแนนออกเสียงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก่อนเวลาที่มีการประกาศผลการออกเสียงตามข้อ ๕.๙ ก. (๑) ทั้งนี้ ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามข้อ ค. นี้ กฎหมายให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการอันเป็นการขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามข้อ ๖.๓ (มาตรา ๕๔)

๖. การควบคุมการออกเสียงและบทกำหนดโทษ (หมวด ๓ มาตรา ๕๕ ถึงมาตรา ๖๖)

๖.๑ กฎหมายได้กำหนดห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อนุกรรมการ ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขต

ออกเสียง ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง จงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดเพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปีถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาทถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๑๐ ปี

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวข้างต้นได้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองให้ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งทางอาญาหรือทางปกครอง (มาตรา ๕๕)

๖.๒ กฎหมายได้กำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมายนี้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย^๒ กระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าอาจทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปีถึง ๑๐ ปีและปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาทถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๑๐ ปี (มาตรา ๕๖)

๖.๓ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง คณะอนุกรรมการหรืออนุกรรมการที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือ คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งในการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานดังกล่าว ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๗)

๖.๔ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๘)

---

^๒ สำหรับการใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้น มิให้หมายความรวมถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียง โดยมีได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด (มาตรา ๕๖ วรรคสอง).

๖.๕ ผู้ใดทำลายบัตรที่มีไว้สำหรับการออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้ หรือจงใจ
กระทำการด้วยประการใด ๆ ให้บัตรออกเสียงชำรุด หรือเสียหาย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ
แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี และปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท

ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นเจ้าของพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการ
ออกเสียงต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปีถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาทถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท
(มาตรา ๕๙)

๖.๖ ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียง โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียง
หรือไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้น

(๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงมาออกเสียง

(๓) นำบัตรออกเสียงออกไปจากที่ออกเสียง

(๔) นำบัตรออกเสียงที่ลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าได้ออก
เสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงเพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็น
บัตรออกเสียงของตน หรือใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียงที่ตนได้ลงคะแนน
ออกเสียงแล้ว

(๖) ขัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียง
เพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียงตามข้อ ๕.๒ ข.

(๗) นำบัตรออกเสียงใส่ในหีบบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย
หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิด
ไปจากความจริงหรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงเพิ่มขึ้นจากความจริง

(๘) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียง
สามารถใช้สิทธิได้หรือขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียง หรือ
เข้าไป ณ ที่ออกเสียงหรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียง

(๙) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือ
เป็นอุปสรรคแก่การออกเสียง

ผู้ใดกระทำการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี
หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาทถึง ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้ใดกระทำการตาม (๗)
(๘) หรือ (๙) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี และปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท (มาตรา ๖๐)

๖.๗ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๒) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือ
ผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิ
ออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๓) หลอกหลวง บังคับ ชูเชิญ หรือใช้อิทธิพลคุกคาม เพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงหรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวันเวลา ที่ออกเสียงหรือวิธีการลงคะแนนออกเสียง

(๔) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ นำไปหรือขัดขวางการส่งหีบบัตรออกเสียงหรือบัตรออกเสียง เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันชั้นต่อใด ๆ อันมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๖) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง หรือผู้อื่นเพื่อจะไม่นำไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๗) ขाय จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตออกเสียงระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันออกเสียงจนถึงสิ้นสุดวันออกเสียง

ผู้ใดดำเนินการเผยแพร่ข้อความ ภาพ เสียง ในสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือในช่องทางอื่นใด ที่ผิดไปจากข้อเท็จจริงหรือมีลักษณะรุนแรง ก้าวร้าว เหยียดหยาม ปลุกเร้า หรือข่มขู่โดยมุ่งหวังเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือไม่ออกเสียง ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการก่อความวุ่นวายเพื่อให้เกิดการออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ผู้ใดกระทำการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี และปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกิน ๕ ปี ด้วยก็ได้

ในกรณีการกระทำความผิดตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) เป็นการกระทำความผิดของคณะบุคคลตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปีถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๑๐ ปี

ผู้ใดกระทำการตาม (๗) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำการตาม (๖) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำความผิดต่อคณะกรรมการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการเลือกตั้งมอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (มาตรา ๖๑)

๖.๘ ผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิออกเสียงไปยังที่ออกเสียงเพื่อการออกเสียงหรือนำกลับไปจากที่ออกเสียงโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติหรือจัดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไปยังที่ออกเสียง หรือกลับจากที่ออกเสียง เพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไปลงคะแนนหรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปีถึง ๕ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาทถึง ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๕ ปี แต่บทบัญญัติดังกล่าว มิให้ใช้บังคับแก่การที่หน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง (มาตรา ๖๒)

๖.๙ ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงในระหว่างเวลา ๗ วันก่อนวันออกเสียงจนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงในวันออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๖,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๖๓)

๖.๑๐ กรรมการประจำหน่วยออกเสียงผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียง หรือคะแนนในการออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใด ๆ โดยมีได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงชำรุด หรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียงให้ผิดไปจากความจริงหรือทำรายงานการออกเสียงไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปีถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาทถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท (มาตรา ๖๔)

๖.๑๑ ในกรณีศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายนี้ ให้นับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด (มาตรา ๖๕)

๖.๑๒ ในกรณีศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้ใดตามฐานกระทำความผิดตามกฎหมายนี้ และผู้นั้นเป็นผู้กระทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอันเป็นเหตุให้ต้องมีการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงใด ให้ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่เป็นเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้ต้องมีการออกเสียงใหม่นั้นด้วย (มาตรา ๖๖)

หน้าว่าง

ข.

ประวัติและความเป็นมา
ในกระบวนการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๕๙*

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ให้มีกฎหมายการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

เหตุผล

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๓๙/๑ บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ การออกเสียงประชามติ การนับคะแนน บัตรเสีย และการประกาศผลการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

* ที่มา กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ...., อ.พ. ๑๙/๒๕๕๙.

ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....^๓

ร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... เสนอโดยคณะรัฐมนตรีชุดที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันอังคารที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

อนึ่ง คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันอังคารที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นเรื่องด่วนแล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

---

^๓ ชื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ได้มีการแก้ไขชื่อร่างพระราชบัญญัติจากเดิมที่กำหนดชื่อว่า “ร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....” แก้ไขเป็นชื่อว่า “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....” .

สมันติห้องสมุดรัฐสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขรับ 2819
วันที่ 15 มี.ค. 2559
เวลา 18.05 น.

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๗/ ๙๒๓๒

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นเรื่องด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
วันที่ 24 / 3 / 59
เวลา 18.24 น. ส่ง ม.ค.
สำนักการประสาน

กลุ่มงานนิติคดี
วันที่ ๑๐ (๓) / ๑๓.๓๒
วันที่ ๑๕ / ๓.๓ / ๕๙
เวลา ๑๓.๓๒
สำนักการประสาน

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๕
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ....

หลักการ
ให้มีกฎหมายการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

เหตุผล

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๓๙/๑ บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ การออกเสียงประชามติ การนับคะแนน บัตรเสีย และการประกาศผลการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๓๙/๑ กำหนดให้มีการทำประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ” หมายความว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘

“ร่างรัฐธรรมนูญ” หมายความว่า ร่างรัฐธรรมนูญซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

“การออกเสียง” หมายความว่า การออกเสียงประชามติตามมาตรา ๓๙/๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙

“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙

“วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติตามประกาศคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง

“เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดเป็นเขตออกเสียงประชามติ

“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ

“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ
และให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ

“จังหวัด” หมายความว่ารวมถึง กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่ารวมถึง เขต

“ตำบล” หมายความว่ารวมถึง แขวง

“ศาลากลางจังหวัด” หมายความว่ารวมถึง ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร

“ที่ว่าการอำเภอ” หมายความว่ารวมถึง สำนักงานเขต

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่าถึง เฉพาะเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา

(โปรดพลิก)

มาตรา ๔ ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้รัฐอุทหนุนหรือจัดสรรค่าใช้จ่ายอย่างเพียงพอแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานของรัฐที่สนับสนุนการจัดทำประชามติ

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนทราบถึงสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ และมีส่วนร่วมในการออกเสียง โดยไม่ทำให้การออกเสียงมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับมอบร่างรัฐธรรมนูญจากคณะรัฐมนตรี และในกรณีได้รับมอบประเด็นเพิ่มเติมจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อดำเนินการให้มีการออกเสียง ให้ถือว่าการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๐ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ และตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและรณรงค์เกี่ยวกับการออกเสียงโดยสุจริตและไม่ขัดต่อกฎหมาย

หมวด ๑

การจัดพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญ การจัดส่งร่างรัฐธรรมนูญ และการเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียง

มาตรา ๘ ในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติเสนอประเด็นเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพิ่มเติม ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติจัดทำคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็นดังกล่าวส่งให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสิบวันนับแต่วันถัดจากวันที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอประเด็นเพิ่มเติม

มาตรา ๙ เพื่อประโยชน์ในการออกเสียงให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญ คำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ และประเด็นเพิ่มเติม พร้อมคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็น ตามมาตรา ๘ รวมทั้งเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ ให้พิจารณารูปแบบ แนวทางและวิธีการในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้วย

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลคณะหนึ่งหรือหลายคณะ ดำเนินการในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้วยก็ได้

มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันของบุคคลทุกฝ่ายในเรื่องที่จัดทำประชามติ และสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมในการรณรงค์เผยแพร่หลักเกณฑ์ วิธีการ กำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียงร่างรัฐธรรมนูญ คำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ ประเด็นเพิ่มเติม และคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็นเพิ่มเติม ทั้งนี้ ตามแนวทางและรูปแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ให้สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมจัดสรรเวลาออกอากาศ หรือเผยแพร่ข้อมูลตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

หมวด ๒ หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกเสียง

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

มาตรา ๑๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการจัดและควบคุมการออกเสียงให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม

คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคล คณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ ประสานให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งติดตามให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

เพื่อให้การดำเนินการจัดการออกเสียงเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันออกเสียงโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๓ การออกเสียงให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยตรงและลับ และให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนด้วยวิธีการกาบาทในบัตรออกเสียง หรือวิธีการอื่นในเครื่องลงคะแนน

ส่วนที่ ๒ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง

มาตรา ๑๔ ในการออกเสียงให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการออกเสียงประจำเขตออกเสียง มีหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการออกเสียง และดำเนินกิจการที่จำเป็นเกี่ยวกับการออกเสียงให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหน่วยออกเสียงที่ออกเสียง การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง การเพิ่มชื่อ และการถอนชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียง รวมทั้งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการลงคะแนนออกเสียง การนับคะแนนออกเสียง และการประกาศผลการออกเสียง

กรณีจังหวัดใดไม่มีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปฏิบัติหน้าที่อยู่ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสรรหาคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยวิธีการสรรหาและระยะเวลาการดำรงตำแหน่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใด เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียงได้ตามสมควร

การใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายให้คณะกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลซึ่งแต่งตั้งโดยผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงทำหน้าที่ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ให้ถือว่าผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้มอบหมายให้คณะกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ดำเนินการแทน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง และในกรณีที่เห็นว่าการดำเนินการหรือการสั่งการใดของคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือของบุคคลผู้ได้รับมอบหมายมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินการหรือการสั่งการนั้นได้

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายแต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงหนึ่งคน มีหน้าที่จัดทำและตรวจสอบเอกสาร อำนาจความสะดวกให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตาม (๒) รวมทั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

(๒) คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่าห้าคน ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการไม่น้อยกว่าสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นมีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงตาม (๑) และคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตาม (๒)

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีจำนวนไม่ครบตามมาตรา ๑๕ (๒) ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้ได้ครบจำนวน

ในวันออกเสียง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้วมีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งก็ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ และให้แต่งตั้งเพิ่มเติมให้ครบจำนวนก่อนการนับคะแนนออกเสียง หากกรณีมีจำนวนไม่ถึงกึ่งหนึ่งให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่อยู่ในขณะนั้นแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้มีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง และให้แต่งตั้งเพิ่มเติมให้ครบจำนวนก่อนการนับคะแนนออกเสียง

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่เลย ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียง

มาตรา ๑๗ นอกจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง รวมทั้งให้มีอำนาจมอบหมายหรือสั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในการออกเสียง

มาตรา ๑๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นเจ้าของพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

(๑) กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๒) ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง และกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง

สำหรับบุคคลตาม (๒) ให้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญานับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งจนสิ้นสุดแห่งการงานในหน้าที่

มาตรา ๑๙ ค่าตอบแทนของบุคคลตามมาตรา ๑๘ (๒) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๓

เขตออกเสียงและหน่วยออกเสียง

มาตรา ๒๐ การออกเสียงให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง

มาตรา ๒๑ เมื่อมีการประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายกำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละเขตออกเสียง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง การกำหนดหน่วยออกเสียงตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยออกเสียง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงจำนวนน้อย จะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยออกเสียงเดียวกันก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล เขตเมืองพัทยา เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ และ

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยออกเสียงเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

ให้ดำเนินการประกาศหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียง

มาตรา ๒๒ ในการกำหนดหน่วยออกเสียงตามมาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายกำหนดที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ที่ออกเสียงตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนออกเสียง มีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยออกเสียง พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่ออกเสียงไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศในการลงคะแนนออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง

ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจประกาศกำหนดที่ออกเสียงนอกเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียง

กับหน่วยออกเสียงนั้นหรือในกรณีเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุตวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นก่อนวันออกเสียง ให้ประกาศเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียงได้

ส่วนที่ ๔

ผู้มีสิทธิออกเสียง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๒๓ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิออกเสียง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันออกเสียง และ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๔๑ ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งเป็นผู้พิการหรือผู้สูงอายุย่อมมีสิทธิลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง

มาตรา ๒๔ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ในวันออกเสียงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิออกเสียง

(๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

มาตรา ๒๕ เมื่อมีการประกาศตามมาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง หรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียง และปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียงและให้แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในทะเบียนบ้านไปยังเจ้าบ้านให้ทราบก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบห้าวันด้วย

ในกรณีที่ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงพบว่าการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงมีความผิดพลาด ไม่ว่าจะพบเหตุดังกล่าวก่อนหรือหลังการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นความจริง ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมีคำสั่งให้แก้ไข โดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตนไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแห่งหน่วยออกเสียงที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง หรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง หรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายตรวจสอบหลักฐาน และถ้าเห็นว่าผู้ยื่นคำร้อง หรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิออกเสียง ให้มีคำสั่งเพิ่มชื่อลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงก็ให้มีคำสั่งยกคำร้อง และแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้องโดยแสดงเหตุผลไว้ด้วย

มาตรา ๒๗ ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน ผู้มีสิทธิออกเสียงมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย เมื่อเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่ได้ประกาศตามมาตรา ๒๕ มีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงเพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

เมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย พิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรสั่งถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงหรือสมควรยกคำร้อง ก็ให้มีคำสั่งถอนชื่อผู้นั้นหรือยกคำร้องแล้วแต่กรณี และให้แจ้งคำสั่งให้ผู้ร้องนั้นทราบ

ถ้าเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงปรากฏชื่อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตนโดยที่บุคคลนั้นมีได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวจริง เมื่อเจ้าบ้านนำหลักฐานทะเบียนบ้านมาแสดงว่าไม่มีชื่อบุคคลนั้น ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายมีคำสั่งถอนชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่มีการฟ้องคดีเพื่อขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่งและศาลมีคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลนั้น เมื่อได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงถอนชื่อผู้ซึ่งถูกศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยการขีดชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

ส่วนที่ ๕

การลงคะแนนออกเสียง

๑. บททั่วไป

มาตรา ๒๙ การลงคะแนนออกเสียงให้กระทำได้โดยวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) การลงคะแนนด้วยบัตรออกเสียง

(๒) การลงคะแนนด้วยเครื่องลงคะแนน

หลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๐ หีบบัตรออกเสียงให้มีลักษณะตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ซึ่งต้องกำหนดให้สามารถมองเห็นภายในได้ง่าย

มาตรา ๓๑ บัตรออกเสียงให้มีลักษณะตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่มีการออกเสียงมากกว่าหนึ่งประเด็น ให้กำหนดในบัตรออกเสียงเดียวกัน

มาตรา ๓๒ ในวันออกเสียงให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกาถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

มาตรา ๓๓ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยออกเสียง โดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตร

หลักเกณฑ์และวิธีแสดงตนเพื่อลงคะแนนใช้สิทธิออกเสียง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๔ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงใด ให้ลงคะแนนออกเสียงได้ ณ ที่ออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น และให้มีสิทธิลงคะแนนออกเสียงได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา ๓๕ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่นที่อยู่นอกหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียง สามารถลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๓๖ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือผู้สูงอายุในการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนออกเสียงของคนพิการหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนออกเสียงภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้คนพิการหรือผู้สูงอายุได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควรอาจกำหนดให้มีการจัดที่ออกเสียงสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้มีการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนให้หมดสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการลงทะเบียน และการออกเสียงที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่การลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถกระทำได้นั้นเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นเป็นอย่างอื่นให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงเพื่อให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นโดยเร็ว เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเห็นว่าจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงที่มีกรณีตามวรรคหนึ่งไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่จัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

๒. การลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง

มาตรา ๓๘ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรออกเสียงไว้ในที่เปิดเผยสำหรับชั้นตอนและวิธีการลงคะแนนออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๓. เครื่องลงคะแนน และการลงคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนน

มาตรา ๓๙ ลักษณะและรายละเอียดของเครื่องลงคะแนน รวมทั้งขั้นตอนวิธีการลงคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนน จำนวนคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๔. การลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียงและเครื่องลงคะแนนในที่ออกเสียงเดียวกัน

มาตรา ๔๐ หน่วยออกเสียงใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้มีการใช้บัตรออกเสียงและเครื่องลงคะแนนภายในที่ออกเสียงเดียวกัน ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถแจ้งความประสงค์ว่าจะลงคะแนนออกเสียง

ด้วยบัตรออกเสียงหรือเครื่องลงคะแนนอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียงและวิธีการลงคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนนมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๖

การลงคะแนนออกเสียงสำหรับผู้มีสิทธิออกเสียงนอกเขตจังหวัด

มาตรา ๔๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๖ วรรคสอง ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง หากประสงค์จะขอใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่ ให้ยื่นคำขอลงทะเบียนก่อนวันออกเสียงอย่างน้อยสามสิบวันและให้หมดสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น เว้นแต่จะได้แจ้งเปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

การลงคะแนนออกเสียงและการนับคะแนนออกเสียงตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๗

การนับคะแนนออกเสียงและการประมวลผลการออกเสียง

๑. บททั่วไป

มาตรา ๔๒ เมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๓๒ แล้วให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงดำเนินการนับคะแนนออกเสียงจากบัตรออกเสียง หรือประมวลผลการออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนนของแต่ละหน่วยออกเสียง โดยให้กระทำ ณ ที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงและให้กระทำโดยเปิดเผย ห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงเวลาการนับคะแนนออกเสียง

หลักเกณฑ์และวิธีการในการนับคะแนนออกเสียงจากบัตรออกเสียงและการประมวลผลการออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๓ ถ้าการนับคะแนนออกเสียง ณ ที่ออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้หรือไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้จนเสร็จสิ้น อันเนื่องจากเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น หรือด้วยความจำเป็นตามสภาพที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศงดการนับคะแนนออกเสียงสำหรับหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงเพื่อรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่นับคะแนนออกเสียงต่อไปโดยเร็ว ทั้งนี้ การเก็บรักษาบัตรออกเสียง หีบบัตรออกเสียงเครื่องลงคะแนนและเอกสารเกี่ยวกับการออกเสียง รวมทั้งวิธีการนับคะแนนออกเสียงใหม่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้วพบว่า มีบัตรออกเสียงที่ได้มีการลงคะแนนออกเสียงแล้วชำรุดหรือสูญหายให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น

ในกรณีนี้ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า จำนวนบัตรออกเสียงหรือจำนวนผู้มาแสดงตนใช้สิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงที่ไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้ไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียงคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่สั่งนับคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

(โปรดพลิก)

๒. การนับคะแนนออกเสียงกรณีลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง

มาตรา ๔๔ ลักษณะบัตรออกเสียงดังต่อไปนี้ให้ถือเป็นบัตรเสีย

- (๑) บัตรปลอม
  - (๒) บัตรที่มีใช้บัตรซึ่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบให้
  - (๓) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียง
  - (๔) บัตรที่มีการเขียนข้อความหรือถ้อยคำอื่นลงไป
  - (๕) บัตรที่ทำเครื่องหมายอื่นนอกจากเครื่องหมายกากบาท
  - (๖) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงนอกช่อง “ทำเครื่องหมาย”
  - (๗) บัตรที่ทำเครื่องหมายเป็นที่สังเกต เว้นแต่เป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่
  - (๘) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงในช่องทำเครื่องหมายเกินกว่าหนึ่งเครื่องหมาย
- บัตรเสียตามวรรคหนึ่งมีให้นับเป็นคะแนนออกเสียง

มาตรา ๔๕ กรณีที่มีการออกเสียงมากกว่าหนึ่งประเด็นในบัตรออกเสียงเดียวกัน ให้บัตรออกเสียงที่มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบัตรเสียทั้งฉบับ

- (๑) บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๔ (๑) (๒) (๔) และ (๗)
- (๒) บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๔ (๓) (๕) (๖) และ (๘) ในทุกประเด็น

ในกรณีที่มีใช้บัตรเสียทั้งฉบับตามวรรคหนึ่ง ให้วินิจฉัยบัตรออกเสียงเป็นรายประเด็น ทั้งนี้ ลักษณะประเด็นเสียให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๖ เมื่อการนับคะแนนออกเสียง ณ ที่ออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงรายงานผลการนับคะแนนออกเสียง จำนวนบัตรออกเสียงที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ และจำนวนบัตรออกเสียงที่เหลือจากการลงคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผย และรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์แก่การติดตามผลการออกเสียงประชามติต่อสาธารณะด้วยความรวดเร็ว คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจดำเนินการให้มีการรายงานผลการออกเสียงอย่างไม่เป็นทางการได้ แต่เมื่อแสดงผลการออกเสียงถึงร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนหน่วยออกเสียงให้หยุดการแสดงผลการออกเสียงต่อสาธารณะ การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๗ ในกรณีที่ผลการนับคะแนนออกเสียงปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงดำเนินการตรวจสอบ ถ้าผลการนับคะแนนออกเสียงยังไม่ตรงกันอีกให้รายงานคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงพร้อมเหตุผล และนำส่งหีบบัตรออกเสียงพร้อมวัสดุอุปกรณ์การออกเสียงแก่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้รับรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่หรือสั่งให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าจำนวนผู้มาแสดงตนของหน่วยออกเสียงนั้นไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่สั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่หรือไม่สั่งให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

๓. การประมวลผลการออกเสียงกรณีลงคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนน

มาตรา ๔๘ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงรายงานผลการประมวลผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาลงคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนนของหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผยและรายงานผลการประมวลผลการออกเสียงต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงโดยเร็ว

หลักเกณฑ์และวิธีการประมวลผลการออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๙ ในกรณีที่ปรากฏว่าการประมวลผลการออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนผู้มาแสดงตนขอใช้สิทธิออกเสียงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงจัดทำรายงานการประมวลผลการออกเสียงและแจ้งให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงทราบพร้อมเหตุผลและนำส่งเครื่องลงคะแนนพร้อมวัสดุอุปกรณ์การออกเสียงแก่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้วเห็นว่าการประมวลผลการออกเสียงที่ไม่ตรงกับจำนวนผู้มาแสดงตนขอใช้สิทธิออกเสียงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงมิได้เกิดจากการกระทำอันมีผลทำให้การออกเสียงมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงดำเนินการรวมผลคะแนนออกเสียงโดยเร็ว

ในกรณีคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงเห็นว่าควรให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพร้อมเหตุผล เพื่อพิจารณาว่าสมควรที่จะมีคำสั่งให้ลงคะแนนออกเสียงใหม่หรือไม่และให้นำความในมาตรา ๔๗ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๔. การนับคะแนนออกเสียงกรณีลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียงและเครื่องลงคะแนนในที่ออกเสียงเดียวกัน

มาตรา ๕๐ การนับคะแนนออกเสียงกรณีลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียงและเครื่องลงคะแนนในที่ออกเสียงเดียวกันให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงว่าลงคะแนนออกเสียงโดยใช้บัตรออกเสียงและเครื่องลงคะแนนว่ามีจำนวนเท่าใด

(๒) ในกรณีลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียงให้นำความในมาตรา ๔๔ ถึงมาตรา ๔๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๓) ในกรณีลงคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนนให้นำความในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๔)ให้นำผลคะแนนออกเสียงตาม (๒) และ (๓) มารวมกัน เพื่อจัดทำรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงส่งไปยังคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงโดยเร็ว

การรายงานผลการนับคะแนนออกเสียง วิธีการและระยะเวลาการเก็บรักษาบัตรออกเสียงเครื่องลงคะแนนและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๘

การคัดค้านการออกเสียง

มาตรา ๕๑ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาออกเสียงตามมาตรา ๓๒ หากผู้มาใช้สิทธิออกเสียงจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงใด เห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น

เป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง

มาตรา ๕๒ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการไต่สวน และแสวงหาหลักฐานทั้งปวงเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน ถ้าเห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น ไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ต้องไม่ช้ากว่า สามสิบวันนับแต่วันออกเสียง เว้นแต่การออกเสียงใหม่จะไม่ทำให้ผลการออกเสียงเปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำร้องคัดค้านนั้นเสีย

การไต่สวนคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานดังกล่าว เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้มาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องในการไต่สวนได้ ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้ง อาจมอบหมายให้บุคคลใดดำเนินการแทนก็ได้

การพิจารณาคำร้องคัดค้านการออกเสียง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๙

การประกาศผลการออกเสียง

มาตรา ๕๓ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง รวมผลคะแนนออกเสียง จากทุกหน่วยออกเสียงภายในเขตออกเสียงและที่ออกเสียงนอกเขตจังหวัด เพื่อรายงานผลการรวมคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว

มาตรา ๕๔ กรณีการลงคะแนนออกเสียงหรือการนับคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงใด ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีเหตุตามมาตรา ๓๗ หรือมาตรา ๔๓ รวมถึงกรณีมีการคัดค้านการออกเสียง ตามมาตรา ๕๒ หากคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ากรณีดังกล่าวไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำประกาศผลการออกเสียง เพื่อรายงานต่อนายกรัฐมนตรีและในระหว่างสิ้นสุด การลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๓๖ นี้จนถึงก่อนการจัดทำประกาศผลการลงคะแนนออกเสียง ห้ามมิให้ผู้ใด ดำเนินการเผยแพร่ผลการลงคะแนนออกเสียง

ผู้ใดดำเนินการเผยแพร่ผลการลงคะแนนออกเสียงที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการออกเสียง

มาตรา ๕๕ ภายใต้บังคับส่วนที่ ๘ การคัดค้านการออกเสียง เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงจากหน่วยออกเสียงทุกหน่วยทั่วประเทศ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง แล้วให้รายงานนายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว

หมวด ๓

การควบคุมการออกเสียงและบทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๖ ห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้ง เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง อำนวยการเลือกตั้ง ประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อนุกรรมการ ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียงจงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดเพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศหรือคำสั่ง ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครอง ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งทางอาญาหรือทางปกครอง

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๕๗ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยมิชอบด้วยกฎหมาย กระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่งมิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียง โดยมิได้เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าอาจทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๕๘ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง คณะอนุกรรมการหรืออนุกรรมการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง หรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๙ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงของผู้ได้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๐ ผู้ใดทำลายบัตรที่มีไว้สำหรับการออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้ หรือจงใจกระทำการด้วยประการใด ๆ ให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุด หรือเสียหาย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้นำมาใช้บังคับแก่เครื่องลงคะแนนโดยอนุโลม

มาตรา ๖๑ ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียง โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงหรือไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้น

(๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงประชามติมาออกเสียง

(๓) นำบัตรออกเสียงประชามติออกไปจากที่ออกเสียง

(๔) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงประชามติ เพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าบัตรออกเสียงประชามติของตนหรือใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียงประชามติที่ตนได้ลงคะแนนออกเสียงแล้ว

(๕) ชัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่ส่งให้ออกไปจากที่ออกเสียง เพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียง

(๖) นำบัตรออกเสียงประชามติใส่ในหีบบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงประชามติเพิ่มขึ้นจากความจริง

(๗) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้ หรือขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียง หรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียงหรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียง

(๘) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียง

ผู้กระทำความผิดตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้กระทำความผิดตาม (๖) (๗) หรือ (๘) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๖๒ ผู้ใดกระทำความผิดต่อไปนี้

(๑) ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๒) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๓) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือใช้อิทธิพลคุกคาม เพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียงหรือวิธีการลงคะแนนออกเสียง

(๔) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลง ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์นำไป หรือขัดขวางการส่งซึ่งหีบบัตรออกเสียงหรือบัตรออกเสียงประชามติ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันขึ้นต่อใด ๆ อันมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๖) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะมิไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๗) ขाय จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตออกเสียงระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันออกเสียงจนถึงวันออกเสียง

ผู้ใดดำเนินการเผยแพร่ ข้อความ ภาพ เสียง ในสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือในช่องทางอื่นใดที่ผิดไปจากข้อเท็จจริงหรือมีลักษณะรุนแรง ก้าวร้าว หยาดคาย ปลุกเรดม หรือข่มขู่ โดยมุ่งหวังเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการก่อกวนวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ผู้ใดกระทำความผิดตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาทและผู้กระทำความผิดตาม (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกินห้าปีด้วยก็ได้

ผู้ใดกระทำความผิดตาม (๗) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตาม (๖) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ผู้ใดกระทำการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) อันเป็นเหตุให้มีการออกเสียงประชามติใหม่ ให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการออกเสียงประชามติในคราวถัดไป

มาตรา ๖๓ ผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิออกเสียงไปยังที่ออกเสียงเพื่อการออกเสียง หรือนำกลับไปจากที่ออกเสียงโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ หรือจัดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไปยังที่ออกเสียง หรือกลับจากที่ออกเสียง เพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไปลงคะแนนหรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

บทบัญญัติในมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับแก่การที่หน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๖๔ ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียง ในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันออกเสียงจนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงในวันออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๕ กรรมการประจำหน่วยออกเสียงผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียงประชามติ หรือคะแนนในการออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใด ๆ โดยมีได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุด หรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียงประชามติให้ผิดไปจากความจริงหรือทำรายงานการออกเสียงไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๖๖ ผู้ใดนำบัตรออกเสียงที่ลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าได้ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : - เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๓๙/๑ บัญญัติให้ เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิออกเสียง ประชามติ การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ การออกเสียงประชามติ การนับคะแนน บัตรเสียและการประกาศผลการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ

ที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการและผู้สูงอายุในการใช้สิทธิออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ จึงเห็นควรเพิ่มถ้อยคำดังต่อไปนี้ ท้ายมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง “เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้ผู้พิการหรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรออกเสียงได้ ให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงเป็นผู้กระทำการแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของผู้พิการหรือผู้สูงอายุนั้น”

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุป สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๓๙/๑ บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและคำอธิบาย สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ การออกเสียงประชามติ การนับคะแนน บัตรเสีย และการประกาศผลการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ หลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ การออกเสียงประชามติ การนับคะแนน บัตรเสีย และการประกาศผลการออกเสียงประชามติ

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรี ชุดที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ ในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไว้พิจารณาด้วยคะแนนเสียง ๑๕๓ เสียง ไม่เห็นด้วย (ไม่มี) งตออกเสียง ๕ เสียง ไม่ลงคะแนนเสียง (ไม่มี) โดยมีสมาชิกแสดงตนเพื่อลงมติ จำนวน ๑๕๘ คน และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๒๑ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สอง ชั้นคณะกรรมการ โดยกำหนดการแปรญัตติภายใน ๕ วัน นับแต่วันถัดจากวันที่สภาฯ รับหลักการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไว้พิจารณา ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๒๑^๔

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... จำนวน ๒๑ คน ประกอบด้วย

(๑) พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม	เป็นประธานคณะกรรมการ
(๒) นายกล้านรงค์ จันทิก	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) พลเรือเอก ชุมชุม อัจวงษ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายธานี อ่อนละเอียด	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
(๖) นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล	เป็นรองเลขานุการคณะกรรมการ
(๗) พลเอก ศุภวุฒิ อุตมะ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๘) คุณพรทิพย์ จาละ	เป็นกรรมาธิการวิสามัญและประธานที่ปรึกษา
(๙) นางนิพัทธา อมรรัตนเมธา	เป็นกรรมาธิการวิสามัญและที่ปรึกษา

^๔ ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๒๑ กำหนดว่า

“ข้อ ๑๒๑ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติชั้นคณะกรรมการที่สภาตั้ง สมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่สภาฯ รับหลักการร่างพระราชบัญญัติไว้พิจารณา เว้นแต่สภาฯ จะได้กำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ หากวันสุดท้ายของกำหนดเวลาแปรญัตติเป็นวันหยุดทำการตามประกาศเป็นทางการหรือตามประเพณี ให้นับวันที่เริ่มทำการใหม่ต่อจากวันที่หยุดทำการนั้นเป็นวันสุดท้ายของกำหนดเวลาแปรญัตติ

การแปรญัตติ โดยปกติต้องแปรเป็นรายมาตรา และให้เป็นไปตามแบบที่เลขาธิการกำหนด

การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ หรือตัดทอนหรือ แก้ไขมาตราเดิม ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น”.

(๑๐) พลเรือเอก ศิขรวัชร วงษ์สุวรรณ	เป็นกรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
(๑๑) นายเจตน์ ศิรธรานนท์	เป็นกรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
(๑๒) นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์	เป็นกรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
(๑๓) นายกายสิทธิ์ พิศวงปรากฏ	
(๑๔) พลโท ชาญชัย ภูทอง	
(๑๕) นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	
(๑๖) นางพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์	
(๑๗) รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	
(๑๘) นายสกุล สือทรงธรรม	
(๑๙) นายสุชาติ ชมกุล	
(๒๐) นายสุบุญ วุฒิวงศ์	
(๒๑) นายแสวง บุญมี	

เมื่อคณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ฉบับนี้ พร้อมด้วยรายงานการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญฯ ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในคราวประชุม ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ พุธที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๙ โดยที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง เริ่มต้นด้วยชื่อร่างพระราชบัญญัติ คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง แล้วพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๒๖^๕ และข้อ ๑๒๗^๖ โดยไม่มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำแต่อย่างใด

เมื่อจบการพิจารณาในวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราแล้ว ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม โดยลงมติในวาระที่สามเห็นชอบให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๒๙^๗ ด้วยคะแนนเสียง ๑๗๑ เสียง ไม่เห็นชอบ ๑ เสียง งดออกเสียง ๓ เสียง และไม่ลง

^๕ ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๒๖ กำหนดว่า

“ข้อ ๑๒๖ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้สภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และให้สมาชิกอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่คณะกรรมการมีการแก้ไขเพิ่มเติม ส่วนกรณีที่มีการสงวนคำแปรญัตติหรือการสงวนความเห็นให้อภิปรายได้เฉพาะผู้แปรญัตติที่ได้สงวนคำแปรญัตติหรือกรรมการที่ได้สงวนความเห็นไว้เท่านั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมสภาจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม ให้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเดิมด้วย และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

^๖ ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๒๗ กำหนดว่า

“ข้อ ๑๒๗ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๒๖ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดมิได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่”

^๗ ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๒๙ กำหนดว่า

“ข้อ ๑๒๙ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สาม ให้ที่ประชุมสภาลงมติว่าสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมายหรือไม่

การพิจารณาในวาระนี้ไม่มีการอภิปราย”

คะแนนเสียง ๑ เสียง โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุม ๑๗๖ คน พร้อมทั้งเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อส่งไปยังคณะรัฐมนตรีประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป

อนึ่ง คณะกรรมการวิสามัญได้มีข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนี้

เนื่องจากคณะกรรมการวิสามัญได้มีการแก้ไขชื่อร่างพระราชบัญญัติจากเดิม “ร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....” แก้ไขเป็น “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....” จึงควรแก้ไขหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

เมื่อร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ได้ผ่านการพิจารณาและเห็นชอบให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้วนั้น ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๓๑ ได้กำหนดให้เลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๓๔ ก หน้า ๑ เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๙ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป กล่าวคือ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันเสาร์ที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

ประกาศสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เรื่อง ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....

ด้วยในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ แล้วลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา ประกอบด้วย

๑. นายกล้านรงค์ จันทิก
๒. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์
๓. นายกายสิทธิ์ พิศวงปรากฏ
๔. นายเจตน์ ศิรธรานนท์
๕. พลโท ชานูชัย ภู่ทอง
๖. พลเรือเอก ชุมนุช อัจฉริยะ
๗. นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล
๘. รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน
๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง
๑๐. นายธานี อ่อนละเอียด
๑๑. นางนิพัทธา อมรัตน์เมธา
๑๒. นางพงษ์สวาท ภายอรุณสุทธิ
๑๓. คุณพรทิพย์ จาละ
๑๔. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย
๑๕. พลเรือเอก ศิษณุวัชร วงษ์สุวรรณ
๑๖. พลเอก ศุภวุฒิ อุตมะ
๑๗. นายสกุล สือทรงธรรม
๑๘. พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม

- ๑๙. นายสุชาติ ชมกุล
  - ๒๐. นายสุบุญ วุฒิวงศ์
  - ๒๑. นายแสวง บุญมี
- จึงประกาศให้ทราบทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

หน้าว่าง

รายงาน
ของ
คณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติ
ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติ

ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ที่ สว (สนช)(กมธ ๑) ๐๐๐๙/ (ร ๑๐) วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ตามที่ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ) ไว้พิจารณา และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา ซึ่งกรรมาธิการวิสามัญคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายกล้านรงค์ จันทิก	๒. นางกาญจนารัตน์ สิริโรจน์
๓. นายกายสิทธิ์ พิศวงปรากฏ	๔. นายเจตน์ ศิรธรานนท์
๕. พลโท ชาญชัย ภูทอง	๖. พลเรือเอก ชุมชุม อาจวงษ์
๗. นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล	๘. รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน
๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	๑๐. นายธานี อ่อนละเอียด
๑๑. นางนิพัทธา อมรัตน์เมธา	๑๒. นางพงษ์สวาท ภายอรุณสุทธิ
๑๓. คุณพรทิพย์ จาละ	๑๔. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย
๑๕. พลเรือเอก ศิษุวัชร วงษ์สุวรรณ	๑๖. พลเอก ศุภวุฒิ อุดมมะ
๑๗. นายสกุล สือทรงธรรม	๑๘. พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม
๑๙. นายสุชาติ ชมกุล	๒๐. นายสุบุญ วุฒิมังค์
๒๑. นายแสวง บุญมี	

บัดนี้ ...

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว
จึงกราบเรียนมาเพื่อให้โปรดนำเสนอต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม

(สมเจตน์ บุญถนอม)

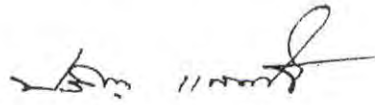
ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติ

ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำเนาถูกต้อง

(นายปริญญา แสงแก้วเขียว)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติ

ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....

สำนักกรรมาธิการ ๑

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๖๔ - ๕

โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๔๕

วุฒิชัย พิมพ์

มานิดา พงษ์นิษฐ์ ภักฎ ทาน ๑

คกก.ตรวจทานร่างฯ กมธ. ๑ ทาน ๒

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติ
ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ตามที่ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ) ไว้พิจารณา และตั้งกรรมาธิการวิสามัญชั้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา กำหนดการแปรญัตติ ภายใน ๕ วัน โดยมีกำหนดเวลาปฏิบัติงานภายใน ๒๐ วัน นั้น

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว ปรากฏผล ดังนี้

๑. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้มีมติเลือกตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม	เป็นประธานคณะกรรมการวิสามัญ
๑.๒ นายกล้านรงค์ จันทิก	เป็นรองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง
๑.๓ รศ. ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน	เป็นรองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สอง
๑.๔ พลเรือเอก ชุมนุม อางวงษ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สาม
๑.๕ นายธานี อ่อนละเอียด	เป็นเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ
๑.๖ นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล	เป็นรองเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ
๑.๗ พลเอก ศุภวุฒิ อุตมะ	เป็นโฆษกคณะกรรมการวิสามัญ
๑.๘ คุณพรทิพย์ จਾਲะ	เป็นกรรมาธิการวิสามัญ และประธานที่ปรึกษา
๑.๙ นางนิพัทธา อมรรัตนเมธา	เป็นกรรมาธิการวิสามัญ และที่ปรึกษา
๑.๑๐ พลเรือเอก ศิษุวัชร วงษ์สุวรรณ	เป็นกรรมาธิการวิสามัญ และที่ปรึกษา
๑.๑๑ นายเจตน์ ศิรธรานนท์	เป็นกรรมาธิการวิสามัญ และที่ปรึกษา
๑.๑๒ นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์	เป็นกรรมาธิการวิสามัญ และที่ปรึกษา

๒. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้มีมติแต่งตั้ง นายปริญญา แสงแก้วเขียว สำนักกรรมาธิการ ๑ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๙๑ วรรคสาม

๓. ผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น ดังนี้

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางชินสุมน นิเวทวงศ์	ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง
๒. นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง	ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง
๓. นายวิษณุพล ฉวีวรรณ	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

หน่วยงานอิสระของรัฐ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑) นายโชคดี ด้วงแป้น	พนักงานการเลือกตั้ง
๒) นายเมธา ไชยสุขขัง	พนักงานการเลือกตั้ง
๓) นายสนธยา คำผา	พนักงานการเลือกตั้ง
๔) นายอภิวัฒน์ สงค์ประชา	พนักงานการเลือกตั้ง
๕) นายกิตติราช บุรณสิทธเวช	นิติกร
๖) นายธีรวัฒน์ ช่วนเซ่ง	นิติกร

๔. ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีกรรมวิธีการวิสามัญสงวนความเห็น

๕. ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอคำแปรญัตติ จำนวน ๖ คน ดังนี้

- ๕.๑ พลเอก มารุต ปิยะโชตะสิงห์
- ๕.๒ นายกรรณภว์ ธนภรรคภวิน
- ๕.๓ นายพรศักดิ์ เจียรณัย
- ๕.๔ พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง
- ๕.๕ นายชาญวิทย์ วสียงกูร
- ๕.๖ นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล

๖. ผลการพิจารณา

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

มีการแก้ไข

คำปรารภ

มีการแก้ไข

<u>มาตรา ๑</u>	มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๒</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๓</u> นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เฉพาะ <u>กรุงเทพมหานคร องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา</u> คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว	มีการแก้ไข ขอแปรญัตติ ดังนี้ ผู้แปรญัตติพอใจ
<u>มาตรา ๔</u>	มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๕</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๖</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๗</u> พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง “มาตรา ๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและ <u>สมัครเสรี</u> สันนิษฐานให้มีการออกเสียงโดยสุจริตและไม่ขัดต่อกฎหมาย” คณะกรรมการธิการได้แก้ไขแล้ว	มีการแก้ไข ขอแปรญัตติ ดังนี้ ผู้แปรญัตติพอใจ
<u>หมวด ๑ การจัดพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญ การจัดส่งร่างรัฐธรรมนูญ และการเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอน การออกเสียง</u>	มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๘</u>	มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๙</u>	มีการแก้ไข

มาตรา ๙/๑

คณะกรรมการธิการเพิ่มขึ้นใหม่

มาตรา ๑๐

มีการแก้ไข

นายชาญวิทย์ วสียงกูร

ขอแปรญัตติ ดังนี้

“มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและ
 วัตถุประสงค์ของที่แจ้งทำความเข้าใจแก่บุคคลทุกฝ่ายในเรื่องที่จัดทำประชามติ และสนับสนุนให้หน่วยงานของ
 รัฐหรือภาคเอกชนสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมในการรณรงค์เผยแพร่หลักเกณฑ์ วิธีการ กำหนดเวลาในการ
 จัดให้มีการออกเสียงร่างรัฐธรรมนูญ คำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ ประเด็นเพิ่มเติม และคำอธิบาย
 หลักการและเหตุผลของประเด็นเพิ่มเติม ทั้งนี้ ตามแนวทางและรูปแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด
 ให้สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมจัดสรรเวลา
 ออกอากาศ หรือเผยแพร่ข้อมูลตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๑๐/๑

คณะกรรมการธิการเพิ่มขึ้นใหม่

หมวด ๒ หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกเสียง

ไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓

มีการแก้ไข

นายกรรณภว์ ชนภรรคภวิน

พลเอก มารุต ปิยะโชติสิงห์

และนายพรศักดิ์ เจียรณัย

ขอแปรญัตติ ดังนี้

“มาตรา ๑๓ การออกเสียงให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยตรงและลับ และให้ผู้มีสิทธิออกเสียง
 ลงคะแนนด้วยวิธีการกากบาทในบัตรออกเสียง หรือวิธีหรืออื่นในเครื่องลงคะแนน”

คณะกรรมการธิการได้แก้ไขแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

ส่วนที่ ๒ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๔ มีการแก้ไข
นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล ขอแปรญัตติ ดังนี้

“มาตรา ๑๔ ในการออกเสียงให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ผู้อำนวยการเขตหรือผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมีหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการออกเสียง และดำเนินกิจการที่จำเป็นเกี่ยวกับการออกเสียงให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๑๕ มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖ มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗ มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘ มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙ ไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๓ เขตออกเสียงและหน่วยออกเสียง ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๑ มีการแก้ไข

มาตรา ๒๒ ไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๔ ผู้มีสิทธิออกเสียง
และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓ มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕ มีการแก้ไข

มาตรา ๒๖ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๗ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๘ มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๕ การลงคะแนนออกเสียง ไม่มีการแก้ไข

๑. บททั่วไป คณะกรรมาธิการตัดออก

มาตรา ๒๙ มีการแก้ไข

นายกรรณภว์ ชนภรกรภวิน

พลเอก มารุต ปัชโชตะสิงห์

แลนายพรศักดิ์ เจียรณัย

ขอแปรญัตติ ดังนี้

“มาตรา ๒๙ การลงคะแนนออกเสียงให้กระทำได้โดยวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) การลงคะแนนด้วยบัตรออกเสียง

(๒) การลงคะแนนด้วยเครื่องลงคะแนน

หลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ

การเลือกตั้งกำหนด”

คณะกรรมาธิการได้แก้ไขแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓๐ มีการแก้ไข

มาตรา ๓๑ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๒	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๒/๑	คณะกรรมการธิการเพิ่มขึ้นใหม่
มาตรา ๓๓	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๔	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๕	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๖	มีการแก้ไข
มาตรา ๓๖/๑	คณะกรรมการธิการเพิ่มขึ้นใหม่
มาตรา ๓๗	ไม่มีการแก้ไข
<u>๒. การลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง</u>	คณะกรรมการธิการตัดออก
มาตรา ๓๘	คณะกรรมการธิการตัดออก
<u>๓. เครื่องลงคะแนน และการลงคะแนนออกเสียง</u>	
<u>ด้วยเครื่องลงคะแนน</u>	คณะกรรมการธิการตัดออก
นายกรรณภว์ ธนภรรคภวิน	
พลเอก มารุต ปิยะโชติสิงห์	
และนายพรศักดิ์ เจียรณัย	ขอแปรญัตติ ดังนี้
“๓. เครื่องลงคะแนน และควรลงคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนน	
_____”	
คณะกรรมการธิการได้แก้ไขแล้ว	ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓๙

คณะกรรมการจัดการตัดออก

นายกรรณภว์ ชนภรรคภวิน
พลเอก มารุต ปิซโซตะสิงห์
และนายพรศักดิ์ เจียรณัย

ขอแปรญัตติ ดังนี้

“มาตรา ๓๙ ลักษณะและรายละเอียดของเครื่องลงคะแนน รวมทั้งขั้นตอนวิธีตรวจสอบคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนน จำนวนคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง และขั้วผู้ซึ่งผู้มีสิทธิออกเสียงไปยื่นไปตมาระเบียบที่คณะกรรมการตรวจเลือกตั้งกำหนด”

คณะกรรมการได้แก้ไขแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

**๔. การลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง
และเครื่องลงคะแนนในที่ออกเสียงเดียวกัน**

คณะกรรมการจัดการตัดออก

นายกรรณภว์ ชนภรรคภวิน
พลเอก มารุต ปิซโซตะสิงห์
และนายพรศักดิ์ เจียรณัย

ขอแปรญัตติ ดังนี้

“๔. ตรวจสอบคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียงและเครื่องลงคะแนน
ในที่ออกเสียงเดียวกัน

_____”

คณะกรรมการได้แก้ไขแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๔๐

คณะกรรมการจัดการตัดออก

นายกรรณภว์ ชนภรรคภวิน
พลเอก มารุต ปิซโซตะสิงห์
และนายพรศักดิ์ เจียรณัย

ขอแปรญัตติ ดังนี้

“มาตรา ๔๐ หน่วยออกเสียงใดที่คณะกรรมการตรวจเลือกตั้งประกาศให้มีคนใช้บัตรออกเสียงและเครื่องลงคะแนนภายในที่ออกเสียงเดียวกัน ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถแจ้งความประสงค์ว่าจะลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียงหรือเครื่องลงคะแนนอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีตรวจสอบคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียงและวิธีตรวจสอบคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนนมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

คณะกรรมการได้แก้ไขแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

ส่วนที่ ๖ การลงคะแนนออกเสียงสำหรับผู้มีสิทธิออกเสียง

นอกเขตจังหวัด

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๑

มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๗ การนับคะแนนออกเสียง

และการประมวลผลการออกเสียง

มีการแก้ไข

นายกรรณภว์ ชนภรรคภวิน
พลเอก มารุต ปิซโซตะสิงห์
และนายพรศักดิ์ เจียรณัย

ขอแปรญัตติ ดังนี้

“ส่วนที่ ๗

การนับคะแนนออกเสียงและคหบดีประมวลผลคหบดีออกเสียง

_____”

คณะกรรมการฯ ได้แก้ไขแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

๑. บททั่วไป

คณะกรรมการฯ ตัดออก

มาตรา ๔๒

มีการแก้ไข

นายกรรณภว์ ชนภรรคภวิน
พลเอก มารุต ปิซโซตะสิงห์
และนายพรศักดิ์ เจียรณัย

ขอแปรญัตติ ดังนี้

“มาตรา ๔๒ เมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๓๒ แล้วให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงดำเนินการนับคะแนนออกเสียงจากบัตรออกเสียง หรือประมวลผลคหบดีออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนนของแต่ละหน่วยออกเสียง โดยให้กระทำ ณ ที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงและให้กระทำโดยเปิดเผย ห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงเวลาการนับคะแนนออกเสียง

หลักเกณฑ์และวิธีการในการนับคะแนนออกเสียงจากบัตรออกเสียงและคหบดีประมวลผลคหบดีออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

คณะกรรมการฯ ได้แก้ไขแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๔๓

มีการแก้ไข

นายกรรณภว์ ชนภรรคภวิน
พลเอก มารุต ปิซโซตะสิงห์
และนายพรศักดิ์ เจียรณัย

ขอแปรญัตติ ดังนี้

“มาตรา ๔๓ ถ้าการนับคะแนนออกเสียง ณ ที่ออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้ หรือไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้จนเสร็จสิ้น อันเนื่องจากเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นหรือด้วยความจำเป็นตามสภาพที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศงดการนับคะแนนออกเสียงสำหรับหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง เพื่อรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่นับคะแนนออกเสียงต่อไปโดยเร็ว ทั้งนี้ การเก็บรักษาบัตรออกเสียง **หีบห่อหีบออกเสียงเครื่องลงคะแนน** และเอกสารเกี่ยวกับการออกเสียง รวมทั้งวิธีการนับคะแนนออกเสียงใหม่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

คณะกรรมการธิการได้แก้ไขแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

๒. การนับคะแนนออกเสียงกรณีลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง

คณะกรรมการธิการตัดออก

มาตรา ๔๔

มีการแก้ไข

มาตรา ๔๕

มีการแก้ไข

มาตรา ๔๖

มีการแก้ไข

มาตรา ๔๗

ไม่มีการแก้ไข

๓. การประมวลผลการออกเสียงกรณีลงคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนน

คณะกรรมการธิการตัดออก

นายกรรณภว์ ธนภรรคภวิน

พลเอก มารุต ปิซโซตะสิงห์

และนายพรศักดิ์ เจียรณัย

ขอแปรญัตติ ดังนี้

“๓. **ควรประมวลผลผลตราออกเสียงกรณีลงคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนน**

_____”

คณะกรรมการธิการได้แก้ไขแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๔๘

คณะกรรมการการตัดออก

นายกรรณภว์ จันทรรณภวิน
พลเอก มารุต ปิซโซตะสิงห์
และนายพรศักดิ์ เจียรณัย

ขอแปรญัตติ ดังนี้

“มาตรา ๔๘ ให้คณะกรรมการประจำจังหวัดออกเสียงรายนามผลพรรคประจำมณฑลผลพรรคออกเสียงและจำนวนผู้มณฑลคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนนของหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผยและรายนามผลพรรคประจำมณฑลผลพรรคออกเสียงต่อคณะกรรมการพรรคออกเสียงประจำจังหวัดออกเสียงโดยเร็ว

หลักเกณฑ์และวิธีการประจำมณฑลผลพรรคออกเสียงให้ยื่นไปต่อคณะที่ปรึกษาที่คณะกรรมการพรรคเลือกตั้งกำหนด”

คณะกรรมการการได้แก้ไขแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๔๙

คณะกรรมการการตัดออก

นายกรรณภว์ จันทรรณภวิน
พลเอก มารุต ปิซโซตะสิงห์
และนายพรศักดิ์ เจียรณัย

ขอแปรญัตติ ดังนี้

“มาตรา ๔๙ ในกรณีที่พรรคผู้ว่าพรรคประจำมณฑลผลพรรคออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนผู้มาแสดงตนขอใช้สิทธิออกเสียงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำจังหวัดออกเสียงจัดทำรายนามพรรคประจำมณฑลผลพรรคออกเสียงและแจ้งให้คณะกรรมการพรรคออกเสียงประจำจังหวัดออกเสียงทราบพร้อมเหตุผลและนำส่งเครื่องลงคะแนนพร้อมวัสดุอุปกรณ์พรรคออกเสียงแก่คณะกรรมการพรรคออกเสียงประจำจังหวัดออกเสียง หรือผู้ที่คณะกรรมการพรรคออกเสียงประจำจังหวัดออกเสียงมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการพรรคออกเสียงประจำจังหวัดออกเสียงได้รับรายนามพรรคพรรคหนึ่งแล้วเห็นว่าพรรคประจำมณฑลผลพรรคออกเสียงที่ไม่ตรงกับจำนวนผู้มาแสดงตนขอใช้สิทธิออกเสียงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงมิได้เกิดจากความผิดพลาดอันมีผลทำให้พรรคออกเสียงมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมให้คณะกรรมการพรรคออกเสียงประจำจังหวัดออกเสียงดำเนินการรวบรวมผลคะแนนออกเสียงโดยเร็ว

ในกรณีที่คณะกรรมการพรรคออกเสียงประจำจังหวัดออกเสียงเห็นว่าพรรคใดมีพรรคลงคะแนนออกเสียงใหม่ ให้รายนามคณะกรรมการเลือกตั้งพร้อมเหตุผล เพื่อพิจารณาว่าสมควรที่จะมีคำสั่งให้ลงคะแนนออกเสียงใหม่หรือไม่และให้นำความเห็นในมาตรา ๔๗ สรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

คณะกรรมการการได้แก้ไขแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

๔. การนับคะแนนออกเสียงกรณีลงคะแนนออกเสียง

ด้วยบัตรออกเสียงและเครื่องลงคะแนน

ในที่ออกเสียงเดียวกัน

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายกรรณภว์ ชนภรรคภวิน

พลเอก มารุต ปิยะโชติสิงห์

นายพรศักดิ์ เจียรณัย

ขอแปรญัตติ ดังนี้

**“๕. ทรวรณัษคะเนนออกเสียงกรณีลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง
และเครื่องลงคะแนนในที่ออกเสียงเดียวกัน**
_____”

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แก้ไขแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๕๐

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายกรรณภว์ ชนภรรคภวิน

พลเอก มารุต ปิยะโชติสิงห์

และนายพรศักดิ์ เจียรณัย

ขอแปรญัตติ ดังนี้

**“มาตรา ๕๐ ทรวรณัษคะเนนออกเสียงกรณีลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง
และเครื่องลงคะแนนในที่ออกเสียงเดียวกันให้ดัดเนินการดังนี้**

(๑) ทรวรณัษคะเนนส่วนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงว่าลงคะแนนออกเสียงโดยใช้บัตร
ออกเสียงและเครื่องลงคะแนนว่ามีจำนวนเท่าใด

(๒) ในกรณีลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง ให้คำนวณในมาตรา ๕๔
ถึงมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๓) ในกรณีลงคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนน ให้คำนวณในมาตรา ๕๔
และมาตรา ๕๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๔) ให้คำนวณลงคะแนนออกเสียงตาม (๒) และ (๓) รวมกัน เพื่อจัดทำรายงานผลทรวรณัษ
คะเนนออกเสียงส่งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตออกเสียงโดยเร็ว

ทรวรณัษคะเนนผลทรวรณัษคะเนนออกเสียง วิธีการและระยะเวลาทรวรณัษคะเนนบัตรออก
เสียงเครื่องลงคะแนนและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับบัตรออกเสียงให้ยื่นไปทรวรณัษคะเนนที่คณะกรรมการการ
เลือกตั้งกำหนด”

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แก้ไขแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

<u>ส่วนที่ ๘ การคัดค้านการออกเสียง</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๕๑</u>	มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๕๒</u>	มีการแก้ไข
<u>ส่วนที่ ๙ การประกาศผลการออกเสียง</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๕๓</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๕๓/๑</u>	คณะกรรมการธิการเพิ่มขึ้นใหม่
<u>มาตรา ๕๔</u>	มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๕๔/๑</u>	คณะกรรมการธิการเพิ่มขึ้นใหม่
<u>มาตรา ๕๕</u>	คณะกรรมการธิการตัดออก
<u>หมวด ๓ การควบคุมการออกเสียงและบทกำหนดโทษ</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๕๖</u>	มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๕๗</u>	มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๕๘</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๕๙</u>	ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๐

มีการแก้ไข

นายกรรณภว์ ชนภรรคภวิน
พลเอก มารุต ปิซโซตะสิงห์
และนายพรศักดิ์ เจียรณัย

ขอแปรญัตติ ดังนี้

“มาตรา ๖๐ ผู้ใดทำลายบัตรที่มีไว้สำหรับการออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้ หรือจงใจกระทำการด้วยประการใดๆ ให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุด หรือเสียหาย หรือกระทำการด้วยประการใดๆ แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียงต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ควรมองในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้นำมาใช้บังคับแก่เครื่องลงคะแนนโดยอนุโลม”

คณะกรรมการได้แก้ไขแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๖๑

มีการแก้ไข

มาตรา ๖๒

มีการแก้ไข

นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล

ขอแปรญัตติ ดังนี้

“มาตรา ๖๒ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

.....”

(๘) รณรงค์ เผยแพร่ด้วยวิธีใด บิดเบือนข้อเท็จจริง ในเนื้อหาสาระของพระราชบัญญัตินี้ ทำให้ผู้ฟังเกิดการเข้าใจผิดหรือสำคัญผิดและก่อให้เกิดความเสียหายแก่การออกเสียงประชามติ”

.....”

“ผู้ใดกระทำความตาม (๗) หรือ (๘) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๖๓

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๔

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๕

มีการแก้ไข

มาตรา ๖๕/๑

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มาตรา ๖๕/๒

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มาตรา ๖๖

คณะกรรมการการตัดออก

๗. ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติ
ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... เห็นควรตั้งข้อสังเกตเพื่อเสนอต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ดังนี้
เนื่องจากคณะกรรมการวิสามัญได้มีการแก้ไขชื่อร่างพระราชบัญญัติจากเดิม “ร่างพระราช
บัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....” แก้ไขเป็น “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียง
ประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....” จึงควรแก้ไขหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

๘. คณะกรรมการวิสามัญได้เสนอร่างพระราชบัญญัติตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม
รวมทั้งข้อสังเกตมาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

(นายธานี อ่อนละเอียด)

เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติ

ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

(ก)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

เหตุผล

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๓๙/๑ บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ การออกเสียงประชามติ การนับคะแนน บัตรเสีย และการประกาศผลการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙ และตามพระราชบัญญัตินี้

“วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความเลือกตั้ง

“เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดเป็นเขตออกเสียงประชามติ

“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ

“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ และให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึง เขต

“ตำบล” หมายความว่า รวมถึง แขวง

“ศาลากลางจังหวัด” หมายความว่า รวมถึง ศาลากลางกรุงเทพมหานคร

“ที่ว่าการอำเภอ” หมายความว่า สำนักงานเขต

“องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เฉพาะเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล

เมื่อมีพหุพยางค์

มาตรา ๔ ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้รัฐอุดหนุนหรือจัดสรรค่าใช้จ่ายอย่างเพียงพอแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่สนับสนุนการเลือกตั้งระดมออกเสียง

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนทราบถึงสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญและมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง โดยไม่ทำให้กระบวนการเลือกตั้งมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ทั้งนี้ ตมหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับมอบร่างรัฐธรรมนูญจากคณะรัฐมนตรี และในกรณีได้รับมอบประเด็นเพิ่มเติมจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อดำเนินการให้มีการออกเสียงให้ถือว่าการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๐ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ และตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น **และพรรคการเมือง** เกี่ยวกับการออกเสียงโดยสุจริตและไม่ขัดต่อกฎหมาย

หมวด ๑

การจัดพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญ การคัดส่งเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียง

มาตรา ๘ ในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติเสนอประเด็นเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียง **ประชาชนเพิ่มเติม** ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติจัดทำคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็นดังกล่าวส่งให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสิบวันนับแต่วันถัดจากวันที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอประเด็นเพิ่มเติม

มาตรา ๙ เพื่อประโยชน์ในการออกเสียงให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดพิมพ์ **และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ** คำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ และประเด็นเพิ่มเติมพร้อมคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็นตามมาตรา ๘ รวมทั้งเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ **ให้พรรคการเมืองตามรูปแบบ แนวทางและวิธีการในกรรมเผยแพร่ประชาชนสัมพันธ์ด้วยที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร**

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลคณะหนึ่งหรือหลายคณะ ดำเนินการ **ในกรรมเผยแพร่และประชาชนสัมพันธ์ด้วยที่ได้และอาจสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่และประชาชนสัมพันธ์ หลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียง ร่างรัฐธรรมนูญ คำอธิบายและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ ประเด็นเพิ่มเติม พร้อมคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็นตามมาตรา ๘ ได้** ทั้งนี้ **หลักเกณฑ์และวิธีการมอบหมายหรือสนับสนุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด**

มาตรา ๙/๑ ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ดำเนินการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่เพื่อทำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบัญญัติและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

ให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกหน่วย สนับสนุน ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือแก่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญร้องขอ

การดำเนินการใด ๆ ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง หรือขอของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคสอง ไม่ถือว่าเป็นการจงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

ในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอประเด็นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงเพิ่มเติมตามมาตรา ๘ ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดูแลให้การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเสียงเป็นไปโดยสุจริตและมีให้มีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้ เพื่อให้การแสดงความคิดเห็นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันของบุคคลทุกฝ่ายในเรื่องที่จัดทบทประชามติ และสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐหรือบุคคลเอกชนสามารถติดต่อหรือติดต่อสื่อสารมวลชนในกรณีสมควรแก่เหตุเพื่อเผยแพร่ทัศนคติหรือวิธีทบท คำนวณตัวเลขในกรณีที่มีเกี่ยวกับการออกเสียงหรือสิทธิของรัฐธรรมนูญ ประเด็นเพิ่มเติม และคำอธิบายหลักเกณฑ์และเหตุผลของประเด็นเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ตมแผนพหุและรูปแผนหลักเกณฑ์และวิธีการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ไว้สภานิติบัญญัติประสยเสียม สภานิติบัญญัติหอทัศน์ และคิสศรโหระคนนทคณลัตสรวเสล ออชอชคช หรือเผยแพร่ข้อมูลตมที่คณะกรรมคชคชลือคตั้งคัทนค

มาตรา ๑๐/๑ ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ตามมาตรา ๙ มาตรา ๙/๑ และการแสดงความคิดเห็นตามมาตรา ๑๐ ให้สภานิติบัญญัติกระจายเสียงและสภานิติวิทยุโทรทัศน์ของรัฐจัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

หมวด ๒
หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกเสียง

ส่วนที่ ๑
บททั่วไป

มาตรา ๑๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการจัดและควบคุมการออกเสียงให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม

คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคล คณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ ประสานให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งติดตามให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

เพื่อให้การดำเนินการจัดการออกเสียงเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันออกเสียงโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๓ การออกเสียงให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยตรงและลับ และให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนด้วยวิธีการกาบาทในบัตรออกเสียง **หรือวิธีหรือวิธีอื่นในเครื่องลงคะแนน**

ส่วนที่ ๒
เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง

มาตรา ๑๔ ในการออกเสียงให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง มีหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการออกเสียง และดำเนินการที่จำเป็นเกี่ยวกับการออกเสียงให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหน่วยออกเสียงที่ออกเสียง การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง การเพิ่มชื่อ และการถอนชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียง รวมทั้งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการลงคะแนนออกเสียง การนับคะแนนออกเสียง และการประกาศผลการออกเสียง

ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียง ให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ออกเสียงได้ แต่ต้องไม่ขัดขวางต่อการใช้สิทธิออกเสียงของผู้นั้น

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีจำนวนไม่ครบตามมาตรา ๑๕ (๒) ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย แต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้ได้ครบจำนวน

ในวันออกเสียง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้วมีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งก็ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ และให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่อยู่ในขณะนั้น แต่งตั้งเพิ่มเติมให้ครบจำนวนก่อนการนับคะแนนออกเสียง หากกรณีมีจำนวนไม่ถึงกึ่งหนึ่งให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่อยู่ในขณะนั้น แต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้มีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง และให้แต่งตั้งเพิ่มเติมให้ครบจำนวนก่อนการนับคะแนนออกเสียง

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่เลย ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย แต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียง

มาตรา ๑๗ นอกจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง รวมทั้งให้มีอำนาจมอบหมายหรือสั่งตราให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในการออกเสียง

มาตรา ๑๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

(๑) กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๒) ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง และกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง

สำหรับบุคคลตาม (๒) ให้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญานับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งจนสิ้นสุดแห่งการงานในหน้าที่

มาตรา ๑๙ ค่าตอบแทนของบุคคลตามมาตรา ๑๘ (๒) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๓

เขตออกเสียงและหน่วยออกเสียง

มาตรา ๒๐ การออกเสียงให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง

มาตรา ๒๑ เมื่อมีการประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย กำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละเขตออกเสียง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง

การกำหนดหน่วยออกเสียงตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยออกเสียง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงจำนวนน้อย จะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยออกเสียงเดียวกันก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล เขตเมืองพัทยา เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ และ

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยออกเสียงเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

ให้ดำเนินการประกาศหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียง

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยออกเสียง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่กรณีเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น จะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒ ในการกำหนดหน่วยออกเสียงตามมาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย กำหนดที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ที่ออกเสียงตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนออกเสียง มีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยออกเสียง พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่ออกเสียงไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศในการลงคะแนนออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง

ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจประกาศกำหนดที่ออกเสียงนอกเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยออกเสียงนั้นหรือในกรณีเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นก่อนวันออกเสียง ให้ประกาศเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียงได้

ส่วนที่ ๔

ผู้มีสิทธิออกเสียง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๒๓ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิออกเสียง

- (๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันออกเสียง และ
- (๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง

ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงเป็นเวลานานน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๔๑

ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งเป็นผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุย่อมมีสิทธิลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง

มาตรา ๒๔ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ในวันออกเสียงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิออกเสียง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

มาตรา ๒๕ เมื่อมีการประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียง และปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียงและให้แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในทะเบียนบ้านไปยังเจ้าบ้านให้ทราบก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบห้าวันด้วย

ในกรณีที่ผู้อำนวยการตรวจออกเสียงประจำเขตออกเสียงพบว่าควรคัดค้านบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงมีควมผิดปกติ ไม่ว่าสหภาพเหตุดังกล่าวก่อนหรือภายหลังการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง หากปรากฏว่าบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ถูกต้องหรือมีความผิดพลาดให้ผู้อำนวยการออกเสียงประจำเขตออกเสียงรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นความจริง ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมีคำสั่งให้แก้ไขให้ถูกต้อง โดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตนไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแห่งหน่วยออกเสียงที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย ตรวจสอบหลักฐาน และถ้าเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิออกเสียง ให้มีคำสั่งเพิ่มชื่อลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย เห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียง ก็ให้มีคำสั่งยกคำร้อง และแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องโดยแสดงผลไว้ด้วย

มาตรา ๒๗ ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน ผู้มีสิทธิออกเสียงมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย เมื่อเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่ได้ประกาศตามมาตรา ๒๕ มีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียง เพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

เมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย พิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรสั่งถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงหรือสมควรยกคำร้อง ก็ให้มีคำสั่งถอนชื่อผู้นั้นหรือยกคำร้องแล้วแต่กรณี และให้แจ้งคำสั่งให้ผู้ร้องนั้นทราบ

ถ้าเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงปรากฏชื่อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตนโดยที่บุคคลนั้นมิได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวจริง เมื่อเจ้าบ้านนำหลักฐานทะเบียนบ้านมาแสดงว่าไม่มีชื่อบุคคลนั้น ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย มีคำสั่งถอนชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่มีการฟ้องคดีเพื่อขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และศาลมีคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลนั้นแม้คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุดก็ตาม เมื่อได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงถอนชื่อผู้ซึ่งถูกศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยการขีดชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

ส่วนที่ ๕

การลงคะแนนออกเสียง

๑. บททั่วไป

มาตรา ๒๙ การลงคะแนนออกเสียงให้กระทำโดยวิธีการลงคะแนนด้วยบัตรออกเสียง
ดังต่อไปนี้

(๑) ควรลงคะแนนด้วยบัตรออกเสียง

(๒) ควรลงคะแนนด้วยเครื่องลงคะแนน

หลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๐ หีบบัตรออกเสียงให้มีลักษณะตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ซึ่งต้องกำหนดให้สามารถมองเห็นภายในได้ง่าย

ลักษณะและขนาดของหีบบัตรออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง
กำหนด

มาตรา ๓๑ บัตรออกเสียงให้มีลักษณะตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด
ในกรณีที่มีการออกเสียงมากกว่าหนึ่งประเด็น ให้กำหนดในบัตรออกเสียงเดียวกัน

มาตรา ๓๒ ในวันออกเสียงให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา
ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

มาตรา ๓๒/๑ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำ
หน่วยออกเสียงนับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรออกเสียงไว้
ในที่เปิดเผย ทั้งนี้ การเปิดให้มีการลงคะแนนออกเสียง และขั้นตอนและวิธีการลงคะแนนออกเสียงให้เป็นไป
ตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๓ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยออกเสียง โดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่าย สามารถแสดงตนได้และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตร

หลักเกณฑ์และวิธีแสดงตนเพื่อลงคะแนนใช้สิทธิออกเสียง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๔ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงใด ให้ลงคะแนนออกเสียงได้ ณ ที่ออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น และให้มีสิทธิลงคะแนนออกเสียงได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา ๓๕ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่นที่อยู่ นอกหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียง สามารถลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๓๖ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ ในการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนออกเสียงของคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนออกเสียงภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรออกเสียงได้ ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเป็นผู้กระทำการแทน โดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่ออกเสียงสำหรับคนพิการและทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้มีศรคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ทั้งนี้ ศรมหัตถ์เขตหรือศรสลงทะเบียน และศรสออกเสียงที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

การอำนวยความสะดวกและการลงคะแนนออกเสียงแทนตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งการอำนวยความสะดวกโดยการจัดที่ออกเสียงเป็นกรณีพิเศษและการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๖/๑ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศปิดการลงคะแนนและงดจ่ายบัตรออกเสียง แล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรออกเสียงที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงมิได้ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงได้มาอยู่ในบริเวณที่ออกเสียงแล้วก่อนเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงเหลืออยู่ แต่ยังไม่ได้รับบัตรออกเสียงให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้นและเมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงปิดช่องใส่บัตรออกเสียงของหีบบัตรออกเสียงและจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียง และจำนวนบัตรออกเสียงที่เหลือ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่การลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถกระทำได้นั้นเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศงดลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง เพื่อให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นโดยเร็ว เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเห็นว่าจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงที่มีกรณีตามวรรคหนึ่งไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่จัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

๒. การลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง

มาตรา ๓๘ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย สำหรับชั้นตอนและวิธีลงคะแนนออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๓. เครื่องลงคะแนน และบัตรลงคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนน

มาตรา ๓๙ ลักษณะและรายละเอียดของเครื่องลงคะแนน รวมทั้งชั้นตอนวิธีลงคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนน จำนวนคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๔. พวกรวมคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียงและเครื่องลงคะแนนในที่ออกเสียงเดียวกัน

มาตรา ๔๐ หน่วยออกเสียงใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำภาคใดที่มีตราใช้บัตรออกเสียงและเครื่องลงคะแนนภายในที่ออกเสียงเดียวกัน ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถแจ้งความประสงค์ว่าจะลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียงหรือเครื่องลงคะแนนอย่างไรก็ได้ขงวงหนึ่ง ทั้งนี้ ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีพวกรวมคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียงและวิธีพวกรวมคะแนนออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนนมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๖

การลงคะแนนออกเสียงสำหรับผู้มีสิทธิออกเสียงนอกเขตจังหวัด

มาตรา ๔๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๖ วรรคสอง ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง หากประสงค์จะขอใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่ ให้อื่นคำขอลงทะเบียนก่อนวันออกเสียงอย่างน้อยสามสิบวันและให้หมดสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น เว้นแต่จะได้แจ้งเปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

หลักเกณฑ์และวิธีการการลงทะเบียน การลงคะแนนออกเสียงและการนับคะแนนออกเสียงตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๗

การนับคะแนนออกเสียงและตรวจประมวลผลบัตรออกเสียง

๑. บททั่วไป

มาตรา ๔๒ เมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๓๒ แล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงดำเนินการนับคะแนนออกเสียงจากบัตรออกเสียง หรือประมวลผลบัตรออกเสียงด้วยเครื่องลงคะแนนของแต่ละหน่วยออกเสียง โดยให้กระทำ ณ ที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียง และให้กระทำโดยเปิดเผย ห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงเวลาการนับคะแนนออกเสียง

หลักเกณฑ์และวิธีการในกรณีการนับคะแนนออกเสียงจากบัตรออกเสียงและตรวจประมวลผลบัตรออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๓ ถ้าการนับคะแนนออกเสียง ณ ที่ออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้หรือไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้จนเสร็จสิ้น อันเนื่องจากเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น หรือด้วยความจำเป็นตามสภาพที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศงดการนับคะแนนออกเสียงสำหรับหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง เพื่อรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่นับคะแนนออกเสียงต่อไปโดยเร็ว ทั้งนี้ การเก็บรักษาบัตรออกเสียงหีบบัตรออกเสียง เครื่องลงคะแนนและเอกสารเกี่ยวกับการออกเสียง รวมทั้งวิธีการนับคะแนนออกเสียงใหม่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้วพบว่า มีบัตรออกเสียงที่ได้มีการลงคะแนนออกเสียงแล้วชำรุดหรือสูญหายให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น

ในกรณีนี้ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า จำนวนบัตรออกเสียงหรือจำนวนผู้มาแสดงตนใช้สิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงที่ไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้ไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียงคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่สั่งนับคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

๒. ควรนับคะแนนออกเสียงกรณีลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง

มาตรา ๔๔ ลักษณะบัตรออกเสียงดังต่อไปนี้ให้ถือเป็นบัตรเสีย

- (๑) บัตรปลอม
  - (๒) บัตรที่มีไขบัตรซึ่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบให้
  - (๓) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียง
  - (๔) บัตรที่มีการเขียนข้อความหรือถ้อยคำอื่นลงไป
  - (๕) บัตรที่ทำเครื่องหมายอื่นนอกจากเครื่องหมายกากบาท
  - (๖) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงนอกช่อง "ทำเครื่องหมาย"
  - (๗) บัตรที่ทำเครื่องหมายเป็นที่สังเกต เว้นแต่เป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่
  - (๘) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงในช่องทำเครื่องหมายเกินกว่าหนึ่งเครื่องหมาย
  - (๙) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย
- บัตรเสียตามวรรคหนึ่งมิให้นับเป็นคะแนนออกเสียง

มาตรา ๔๕ กรณีที่มีการออกเสียงมากกว่าหนึ่งประเด็นในบัตรออกเสียงเดียวกัน ให้บัตรออกเสียงที่มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบัตรเสียทั้งฉบับและมีให้นับเป็นคะแนนออกเสียง

(๑) บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๔ (๑) (๒) (๔) เศษหรือ (๗)

(๒) บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๔ (๓) (๕) (๖) เศษ (๘) หรือ (๙) ในทุกประเด็น
ในกรณีที่มีใช้บัตรเสียทั้งฉบับตามวรรคหนึ่งให้วินิจฉัยบัตรออกเสียงเป็นรายประเด็น
ทั้งนี้ ลักษณะประเด็นเสียให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๖ เมื่อการนับคะแนนออกเสียง ณ ที่ออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงรายงานผลการนับคะแนนออกเสียง จำนวนบัตรออกเสียงที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ และจำนวนบัตรออกเสียงที่เหลือจากการลงคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น
ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผยและรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์แก่การติดตามผลการออกเสียงประชามติต่อสาธารณะด้วยความรวดเร็ว
คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจดำเนินการให้มีการรายงานผลการออกเสียงอย่างไม่เป็นทางการได้
แต่เมื่อแสดงผลการออกเสียงถึงร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนหน่วยออกเสียงให้หยุดการแสดงผลการออกเสียงต่อสาธารณะ

พรรคการเมือง พรรคหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่
คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๗ ในกรณีที่ผลการนับคะแนนออกเสียงปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง
ไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงดำเนินการ
ตรวจสอบ ถ้าผลการนับคะแนนออกเสียงยังไม่ตรงกันอีกให้รายงานคณะกรรมการการออกเสียงประจำ
เขตออกเสียงพร้อมเหตุผล และนำส่งหีบบัตรออกเสียงพร้อมวัสดุอุปกรณ์การออกเสียงแก่คณะกรรมการ
การออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้รับรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้รายงาน
คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่หรือสั่งให้มีการลงคะแนน
ออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าจำนวนผู้มาแสดงตนของ
หน่วยออกเสียงนั้นไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่สั่งให้มีการนับคะแนน
ออกเสียงใหม่หรือไม่สั่งให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

๓. การประมงผลผลิตการออกเสียงกรณีสงคະແນນออกเสียงด้วยเครื่องสงคະແນน

มาตรา ๔๘ ให้คณะกรรมการประมงจังหวัดออกเสียงรายงานผลผลิตการประมงผลผลิตการออกเสียงและจำนวนผู้มวสคະແນນออกเสียงด้วยเครื่องสงคະແນนของหน่วยงานออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ให้กระทรวง โดยอธิบดีและรายงานผลผลิตการประมงผลผลิตการออกเสียงต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงโดยเร็ว

หลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาผลผลิตการออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๙ ในกรณีที่ปรากฏว่าผลการออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนผู้มาแสดงตนขอใช้สิทธิออกเสียงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประมงจังหวัดออกเสียงจัดทำรายงานการประมงผลผลิตการออกเสียงและแจ้งให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงทราบพร้อมเหตุผลและนำส่งเครื่องสงคະແນนพร้อมวัสดุอุปกรณ์การออกเสียงแก่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว เห็นว่าผลการประมงผลผลิตการออกเสียงที่ไม่ตรงกับจำนวนผู้มาแสดงตนขอใช้สิทธิออกเสียงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงมิได้เกิดจากเหตุการณ์อันมีผลทำให้การออกเสียงมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงดำเนินการรวมผลคະແນນออกเสียงโดยเร็ว

ในกรณีคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงเห็นว่าการเลือกตั้งครั้งนี้การสงคະແນนออกเสียงใหม่ให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพร้อมเหตุผล เพื่อให้พิจารณาว่าสมควรที่จะมีคำสั่งให้สงคະແນนออกเสียงใหม่หรือไม่ และให้นำความในมาตรา ๔๗ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๔. การนับคະແນນออกเสียงกรณีสงคະແນນออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง และเครื่องสงคະແນนในที่ออกเสียงเดียวกัน

มาตรา ๕๐ การนับคະແນນออกเสียงกรณีสงคະແນນออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง และเครื่องสงคະແນนในที่ออกเสียงเดียวกันให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงว่าสงคະແນນออกเสียงโดยใช้บัตรออกเสียง และเครื่องสงคະແນนว่ามีจำนวนเท่าใด

(๒) ในกรณีสงคະແນນออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง ให้นำความในมาตรา ๔๔ ถึงมาตรา ๔๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๓) ในกรณีสงคະແນນออกเสียงด้วยเครื่องสงคະແນน ให้นำความในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๔) ให้นำผลคະແນນออกเสียงตาม (๒) และ (๓) มารวมกัน เพื่อจัดทำรายงานผลคະແນນคະແນນออกเสียงส่งไปยังคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงโดยเร็ว

การรายงานผลคະແນນคະແນนออกเสียง วิธีทรวและระยะเวลาทรวเก็บบัตรออกเสียง เครื่องสงคະແນนและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับบัตรออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๘

การคัดค้านการออกเสียง

มาตรา ๕๑ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาออกเสียงตามมาตรา ๓๒ หากผู้มาใช้สิทธิออกเสียงจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงสิบคนในหน่วยออกเสียงใด เห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง

มาตรา ๕๒ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการไต่สวนและแสวงหาหลักฐานทั้งปวงเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน ถ้าเห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันออกเสียง เว้นแต่การออกเสียงใหม่จะไม่ทำให้ผลการออกเสียงเปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำร้องคัดค้านนั้นเสีย

การไต่สวนคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานดังกล่าว เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือไม่ให้มาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหลักฐานหรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องในการไต่สวนได้ ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้บุคคลใดดำเนินการแทนก็ได้

หลักเกณฑ์และวิธีการการพิจารณาคำร้องคัดค้านการออกเสียง และการไต่สวนและแสวงหาหลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๙

การประกาศผลการออกเสียง

มาตรา ๕๓ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง รวมผลคะแนนออกเสียงจากทุกหน่วยออกเสียงภายในเขตออกเสียงและที่ออกเสียงนอกเขตจังหวัด เพื่อรายงานผลการรวมคะแนนออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว

มาตรา ๕๓/๑ เมื่อพ้นระยะเวลาคัดค้านการออกเสียงตามมาตรา ๕๑ และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงจากหน่วยออกเสียงทุกหน่วยทั่วประเทศ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง แล้วให้รายงานนายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่การลงคะแนนออกเสียงหรือการนับคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีเหตุตามมาตรา ๓๗ หรือมาตรา ๔๓ รวมถึงกรณีหรือปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๔๗ หรือมีการคัดค้านการออกเสียงตามมาตรา ๕๒๕๑ หตุและคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ากรณีดังกล่าวไม่มีผลต่อผลเปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง เพื่อแล้วรายงานต่อนายกรัฐมนตรีและในระหว่างสิ้นสุดการลงคะแนนออกเสียงตามหมวดหมู่นี้จนถึงก่อนการเลือกตั้งประเทศผลพรรคลงคะแนนออกเสียง ห้ามมิให้ผู้ใดคัดค้านหรือเสนอข้อสงสัยหรือข้อกล่าวหาต่อพรรคผลพรรคลงคะแนนออกเสียงทราบโดยเร็ว

ผู้ใดคัดค้านหรือเสนอข้อสงสัยต่อพรรคผลพรรคลงคะแนนออกเสียงที่คณะกรรมการพรรคผลพรรคเลือกตั้งจัดทำตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการขัดขวางการปฏิบัติของคณะกรรมการพรรคผลพรรคเลือกตั้งในพรรคออกเสียง

มาตรา ๕๔/๑ ในกรณีที่การลงคะแนนออกเสียงหรือการนับคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีเหตุตามมาตรา ๓๗ หรือมาตรา ๔๓ หรือปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๔๗ หรือมีการคัดค้านการออกเสียงตามมาตรา ๕๑ และคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงใหม่ตามมาตรา ๓๗ หรือมีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ตามมาตรา ๔๓ มาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๕๒ ห้ามมิให้ผู้ใดเผยแพร่ผลการลงคะแนนออกเสียงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก่อนเวลาที่มีการประกาศผลการออกเสียงตามมาตรา ๕๓/๑

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการอันเป็นการขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๕๔

มาตรา ๕๕ ทุกยี่สิบห้าวันก่อนที่ ๘ พรรคคัดค้านพรรคออกเสียง เมื่อคณะกรรมการพรรคผลพรรคเลือกตั้งได้รับรายงานผลพรรคนับคะแนนออกเสียงจากหน่วยออกเสียงทุกหน่วยทั่วประเทศ ให้คณะกรรมการพรรคผลพรรคเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง แล้วให้รายงานนายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว

หมวด ๓

การควบคุมการออกเสียงและบทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๖ ห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อนุกรรมการ ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือ การปฏิบัติงานในการออกเสียง จงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ หุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดเพื่อขัดขวาง มิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศหรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในกรณีนี้บุคคลธรรมดาหรือหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ปรชชต ระเบียบ หรือคำสั่ง ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับคุ้มครองคุ้มครอง ไม่ต้องรับผิดชอบแห่ง หนงหรือหนงบุคคล

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๕๗ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตามปรชชตคณะกรรมการการเลือกตั้งพระราชบัญญัติโดยมิชอบด้วยกฎหมาย กระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุ ให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่งมิให้หมายความ รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียง โดยมีได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าอาจทำให้การออกเสียง ไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๕๘ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง คณะอนุกรรมการหรืออนุกรรมการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งในการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๙ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงของผู้ได้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๐ ผู้ใดทำลายบัตรที่มีไว้สำหรับการออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้ หรือจงใจกระทำการด้วยประการใดๆ ให้บัตรออกเสียง**ประชาชน**ชำรุด หรือเสียหาย หรือกระทำการด้วยประการใดๆ แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียงต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ควมในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้นำมาใช้บังคับแก่เครื่องลงคะแนนโดยอนุโลม

มาตรา ๖๑ ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียง โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงหรือไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้น

(๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียง**ประชาชน**มาออกเสียง

(๓) นำบัตรออกเสียง**ประชาชน**ออกไปจากที่ออกเสียง

(๓/๑) นำบัตรออกเสียงที่ลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าได้ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๔) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียง**ประชาชน** เพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่า เป็นบัตรออกเสียง**ประชาชน**ของตนหรือใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียง**ประชาชน**ที่ตนได้ลงคะแนนออกเสียงแล้ว

(๕) ขัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียง เพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียง**ตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม**

(๖) นำบัตรออกเสียง **ประชามติ**ใส่ในหีบบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียง **ประชามติ**เพิ่มขึ้นจากความจริง

(๗) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้หรือขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียง หรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียงหรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียง

(๘) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียง

ผู้ใดกระทำการตาม (๑) (๒) (๓) (๓/๑) (๔) หรือ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้ใดกระทำการตาม (๖) (๗) หรือ (๘) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๖๒ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๒) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๓) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือใช้อิทธิพลคุกคาม เพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียงหรือวิธีการลงคะแนนออกเสียง

(๔) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลง ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ นำไป หรือขัดขวางการส่งหีบบัตรออกเสียงหรือบัตรออกเสียง **ประชามติ** เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันขึ้นต่อใด ๆ อันมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๖) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะมิไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๗) ขาย จำหน่าย แจกจ่าย หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตออกเสียงระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันออกเสียงจนถึงวันออกเสียง

ผู้ใดดำเนินการเผยแพร่ข้อความ ภาพ เสียง ในสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือในช่องทางอื่นใด ที่ผิดไปจากข้อเท็จจริงหรือมีลักษณะรุนแรง ก้าวร้าว หยาดคาย ปลุกเร้า หรือข่มขู่ โดยมุ่งหวังเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ผู้ใดกระทำการตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท และผู้กระทำความผิด (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกินห้าปีด้วยก็ได้

ในกรณีการกระทำความผิดตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) เป็นการกระทำความผิดของคณะบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

ผู้ใดกระทำการตาม (๗) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้ผิดกระทำการตาม (๖) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ผู้ใดกระทำความผิดตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) อันเนื่องมาเหตุให้มีพรรคออกเสียงประชาชนตีใหม่ ให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในพรรคออกเสียงประชาชนตีใหม่ในคราวถัดไป

มาตรา ๖๓ ผู้จัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิออกเสียงไปยังที่ออกเสียงเพื่อการออกเสียง หรือนำกลับไปจากที่ออกเสียงโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ หรือจัดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไปยังที่ออกเสียง หรือกลับจากที่ออกเสียง เพื่อจงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไปลงคะแนนหรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

บทบัญญัติในมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับแก่การที่หน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๖๔ ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียง ในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันออกเสียงจนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงในวันออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๕ กรรมการประจำหน่วยออกเสียงผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียง **ประชชนมติ** หรือคะแนนในการออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใด ๆ โดยมีได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียง **ประชชนมติ** ชำรุด หรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียง **ประชชนมติ** ให้ผิดไปจากความจริงหรือทำรายงานการออกเสียงไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๒๕/๑ ในกรณีศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด

มาตรา ๒๕/๒ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้ใดตามฐานกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้นั้นเป็นผู้กระทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอันเป็นเหตุให้ต้องมีการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงใด ให้ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่เป็นเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้ต้องมีการออกเสียงใหม่นั้นด้วย

มาตรา ๒๖ ผู้ใดนำบัตรออกเสียงที่ส่งคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่นเพื่อไม่ให้ผู้อื่นทราบว่าได้ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

.....
.....

สรุปผลการดำเนินงาน
การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....

ของ

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คณะกรรมการวิสามัญได้มีการประชุมเพื่อพิจารณา จำนวน ๙ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ วันศุกร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙

ครั้งที่ ๒ วันจันทร์ที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙

ครั้งที่ ๓ วันอังคารที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙

ครั้งที่ ๔ วันพุธที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๙

ครั้งที่ ๕ วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๙

ครั้งที่ ๖ วันจันทร์ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๙

ครั้งที่ ๗ วันอังคารที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙

ครั้งที่ ๘ วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙

ครั้งที่ ๙ วันจันทร์ที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๙

คณะผู้รับผิดชอบ

ในการจัดทำรายงานของคณะกรรมการวิสามัญ

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายกิตติ เจริญยงค์

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑

ฝ่ายเลขานุการ

นายวันนพ ศรีประภากรณ

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน

นายปริญญา แสงแก้วเขียว

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

นายวุฒิชัย ลีละสุนทเลิศ

นิติกรชำนาญการ

นางสาววรรณวิภา ศรีวัฒนพงศ์

นิติกรชำนาญการ

นางสาวมานิตา นามงาม

นิติกรปฏิบัติการ

นางสาวพจนีย์ เขมร

วิทยากรปฏิบัติการ

นางสาวภักฎิ ไชยาคำ

วิทยากรปฏิบัติการ

นายณัฐพล สิงห์สิริสิทธิ์

วิทยากรปฏิบัติการ

นางสาวเรณู สุนทรประพัทธ์สร

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นายนรพนธ์ โชคเจริญพัฒน์กิจ

เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

ฝ่ายเอกสารอ้างอิง

นางสาวลัดดาวัลย์ สมบูรณ์กิจชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิงในการประชุมกรรมการ

นายธเนศ เขตจัตุรัส

นิติกรชำนาญการ

นายคมสัน นิคมคณารักษ์

นิติกรปฏิบัติการ

นางอนงค์ ไต่ะประดับ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นางสาวยุพิน พรพันธ์

เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

** สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ สำนักกรรมการ ๑ โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๖๔-๖๕ โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๔๕ **

ด่วนที่สุด

ที่ สว(สนช) ๐๐๐๗/๑๙๕๓๓

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๑๒ เมษายน ๒๕๕๙

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๙๒๓๖ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....

ตามที่คณะรัฐมนตรีเสนอร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ นั้น

ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วลงมติเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย

อนึ่ง ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีการแก้ไขชื่อร่างพระราชบัญญัติจากเดิม “ร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ...” แก้ไขเป็น “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....”

จึงเรียนยืนยันมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติมาพร้อมด้วยร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ ตามความในมาตรา ๑๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๓๑

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรัตน์ หวังต่อลาภ)

ที่ปรึกษาด้านระบบงานนิติบัญญัติ ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักการประชุม

โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๔๗ - ๘

โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๔๘

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้ว

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ” หมายความว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘

“ร่างรัฐธรรมนูญ” หมายความว่า ร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำขึ้น
และต้องจัดให้มีการออกเสียง

“การออกเสียง” หมายความว่า การออกเสียงประชามติตามมาตรา ๓๔/๑ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙

“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มี
ลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒)
พุทธศักราช ๒๕๕๙ และตามพระราชบัญญัตินี้

“วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติ

“เขตออกเสียง” หมายความว่า ห้องที่ที่กำหนดเป็นเขตออกเสียงประชามติ

“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ห้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ

“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ และให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ

“จังหวัด” หมายความว่ารวมถึง กรุงเทพมหานคร

มาตรา ๔ ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้รัฐอุดหนุนหรือจัดสรรค่าใช้จ่ายแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่สนับสนุนการออกเสียง

มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับมอบร่างรัฐธรรมนูญจากคณะรัฐมนตรี และในกรณีได้รับมอบประเด็นเพิ่มเติมจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อดำเนินการให้มีการออกเสียง ให้ถือว่าการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๐ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ และตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเสียงโดยสุจริตและไม่ขัดต่อกฎหมาย

หมวด ๑

การจัดพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญ การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และกระบวนการและขั้นตอนการออกเสียง

มาตรา ๘ ในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติเสนอประเด็นเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงเพิ่มเติม ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติจัดทำคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็นดังกล่าวส่งให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสิบวันนับแต่วันถัดจากวันที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอประเด็นเพิ่มเติม

มาตรา ๙ เพื่อประโยชน์ในการออกเสียงให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดพิมพ์และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ คำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ และประเด็นเพิ่มเติมพร้อมคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็นตามมาตรา ๘ รวมทั้งเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ประชาชนได้รับทราบเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ ตามรูปแบบ แนวทางและวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลคณะหนึ่งหรือหลายคณะดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์และอาจสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนสามารถดำเนินการเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดเวลาในการจัดให้มีการออกเสียงร่างรัฐธรรมนูญ คำอธิบายและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ ประเด็นเพิ่มเติม พร้อมคำอธิบายหลักการและเหตุผลของประเด็นตามมาตรา ๘ ได้ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการมอบหมายหรือสนับสนุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบัญญัติและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกหน่วย สนับสนุน ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือแก่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญร้องขอ

การดำเนินการใด ๆ ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง หรือของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามวรรคสอง ไม่ถือว่าเป็นการจงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

ในกรณีที่สถานีวิทยุวิทยุแห่งชาติเสนอประเด็นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงเพิ่มเติมตามมาตรา ๘ ให้สถานีวิทยุวิทยุแห่งชาติดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสาระสำคัญของประเด็นให้แก่ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดูแลให้การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเสียงเป็นไปโดยสุจริตและมีให้มีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๒ ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และการแสดงความคิดเห็นตามมาตรา ๑๑ ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐจัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

หมวด ๒
หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกเสียง

ส่วนที่ ๑
บททั่วไป

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการจัดและควบคุมการออกเสียงให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม

คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ ประสาน ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งติดตามให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

เพื่อให้การดำเนินการจัดการออกเสียงเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันออกเสียงโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๕ การออกเสียงให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยตรงและลับ และให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนด้วยวิธีการกากบาทในบัตรออกเสียง

ส่วนที่ ๒
เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง

มาตรา ๑๖ ในการออกเสียงให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมีหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการออกเสียง และดำเนินกิจการที่จำเป็นเกี่ยวกับการออกเสียงให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหน่วยออกเสียง ที่ออกเสียง การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง การเพิ่มชื่อและการถอนชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียง รวมทั้งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการลงคะแนนออกเสียง การนับคะแนนออกเสียง และการประกาศผลการออกเสียง

กรณีจังหวัดใดไม่มีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปฏิบัติหน้าที่อยู่ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสรรหาคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยวิธีการสรรหาและระยะเวลาการดำรงตำแหน่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใด เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียงได้ตามสมควร

การใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายให้คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคล ซึ่งแต่งตั้งโดยผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงทำหน้าที่ ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ให้ถือว่าผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ดำเนินการแทน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง หรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง และในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง เห็นว่าการดำเนินการหรือการสั่งการใดของผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะอนุกรรมการ คณะบุคคลหรือบุคคลผู้ได้รับมอบหมายมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินการหรือการสั่งการนั้นได้

มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย แต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงหนึ่งคน มีหน้าที่จัดทำและตรวจสอบเอกสารอำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตาม (๒) รวมทั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

(๒) คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่าห้าคนประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการไม่น้อยกว่าสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้น มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง

ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงตาม (๑) และคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตาม (๒)

ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียง ให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ออกเสียงได้ แต่ต้องไม่ขัดขวางต่อการใช้สิทธิออกเสียงของผู้นั้น

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีจำนวนไม่ครบตามมาตรา ๑๗ (๒) ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย แต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้ได้ครบจำนวน

ในวันออกเสียง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้วมีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งก็ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ และให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่อยู่ในขณะนั้น แต่งตั้งเพิ่มเติมให้ครบจำนวนก่อนการนับคะแนนออกเสียง หากกรณีมีจำนวนไม่ถึงกึ่งหนึ่งให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่อยู่ในขณะนั้น แต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้มีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง และให้แต่งตั้งเพิ่มเติมให้ครบจำนวนก่อนการนับคะแนนออกเสียง

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่เลย ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย แต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียง

มาตรา ๑๙ นอกจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจ กำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง รวมทั้งให้มีอำนาจมอบหมาย ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในการออกเสียง

มาตรา ๒๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นเจ้าของพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

(๑) กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๒) ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง

สำหรับบุคคลตาม (๒) ให้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญานับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งจนสิ้นสุดแห่งการงานในหน้าที่

มาตรา ๒๑ ค่าตอบแทนของบุคคลตามมาตรา ๒๐ (๒) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๓

เขตออกเสียงและหน่วยออกเสียง

มาตรา ๒๒ การออกเสียงให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง

มาตรา ๒๓ เมื่อมีการประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย กำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละเขตออกเสียง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง

การกำหนดหน่วยออกเสียงตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยออกเสียง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงจำนวนน้อยจะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยออกเสียงเดียวกันก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล เขตเมืองพัทยา เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ และ

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยออกเสียงเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

ให้ดำเนินการประกาศหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียง

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยออกเสียง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่กรณีเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น จะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ ในการกำหนดหน่วยออกเสียงตามมาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย กำหนดที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา ๒๓ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ที่ออกเสียงตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนออกเสียงมีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยออกเสียง พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่ออกเสียงไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศในการลงคะแนนออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง

ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจประกาศกำหนดที่ออกเสียงนอกเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยออกเสียงนั้นหรือในกรณีเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นก่อนวันออกเสียง ให้ประกาศเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียงได้

ส่วนที่ ๔

ผู้มีสิทธิออกเสียง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๒๕ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิออกเสียง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันออกเสียง และ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน นับถึงวันออกเสียง

ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๔๒

ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งเป็นคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุย่อมมีสิทธิลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง

มาตรา ๒๖ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ในวันออกเสียงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิออกเสียง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

มาตรา ๒๗ เมื่อมีการประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมายจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียง และปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียงและให้แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในทะเบียนบ้านไปยังเจ้าบ้านให้ทราบก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบห้าวันด้วย

ภายหลังการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง หากปรากฏว่าบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ถูกต้องหรือมีความผิดพลาดให้ผู้อำนวยความสะดวกการออกเสียงประจำเขตออกเสียงรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นความจริง ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมีคำสั่งให้แก้ไขให้ถูกต้องโดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตนไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแห่งหน่วยออกเสียงที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย ตรวจสอบหลักฐาน และถ้าเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิออกเสียง ให้มีคำสั่งเพิ่มชื่อลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย เห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียง ก็ให้มีคำสั่งยกคำร้อง และแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้องโดยแสดงเหตุผลไว้ด้วย

มาตรา ๒๙ ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน ผู้มีสิทธิออกเสียงมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย เมื่อเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่ได้ประกาศตามมาตรา ๒๗ มีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียง เพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

เมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย พิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรสั่งถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงหรือสมควรยกคำร้อง ก็ให้มีคำสั่งถอนชื่อผู้นั้นหรือยกคำร้อง แล้วแต่กรณี และให้แจ้งคำสั่งให้ผู้ร้องนั้นทราบ

ถ้าเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงปรากฏชื่อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตนโดยที่บุคคลนั้นมีได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวจริง เมื่อเจ้าบ้านนำหลักฐานทะเบียนบ้านมาแสดงว่าไม่มีชื่อบุคคลนั้น ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย มีคำสั่งถอนชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่มีการฟ้องคดีเพื่อขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และศาลมีคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลนั้นแม้คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุดก็ตาม เมื่อได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงถอนชื่อผู้ซึ่งถูกศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยการขีดชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

ส่วนที่ ๕ การลงคะแนนออกเสียง

มาตรา ๓๑ การลงคะแนนออกเสียงให้กระทำโดยวิธีการลงคะแนนด้วยบัตรออกเสียงหลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๒ หีบบัตรออกเสียงต้องกำหนดให้สามารถมองเห็นภายในได้ง่าย ลักษณะและขนาดของหีบบัตรออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๓ บัตรออกเสียงให้มีลักษณะตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ในกรณีที่มีการออกเสียงมากกว่าหนึ่งประเด็น ให้กำหนดในบัตรออกเสียงเดียวกัน

มาตรา ๓๔ ในวันออกเสียงให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

มาตรา ๓๕ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย ทั้งนี้ การเปิดให้มีการลงคะแนนออกเสียง และขั้นตอนและวิธีการลงคะแนนออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๖ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยออกเสียง โดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ ที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตร

หลักเกณฑ์และวิธีแสดงตนเพื่อลงคะแนนใช้สิทธิออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๗ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงใด ให้ลงคะแนนออกเสียงได้ ณ ที่ออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น และให้มีสิทธิลงคะแนนออกเสียงได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา ๓๘ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่นที่อยู่นอกหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียง สามารถลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๓๙ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ ในการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนออกเสียงของคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ ไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนออกเสียงภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ ได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ ไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรออกเสียงได้ ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยออกเสียง เป็นผู้กระทำการแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่ออกเสียงสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ ได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

การอำนวยความสะดวกและการลงคะแนนออกเสียงแทนตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งการอำนวยความสะดวกโดยการจัดที่ออกเสียงเป็นกรณีพิเศษและการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๐ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศปิดการลงคะแนนและตจ่ายบัตรออกเสียง แล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรออกเสียงที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงมิได้ ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงได้มาอยู่ในบริเวณที่ออกเสียงแล้วก่อนเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงเหลืออยู่ แต่ยังไม่ได้รับบัตรออกเสียงให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้น และเมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงปิดช่องใส่บัตรออกเสียงของหีบบัตรออกเสียงและจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียง และจำนวนบัตรออกเสียงที่เหลือ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่การลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถกระทำได้นั้นเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศงดลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง เพื่อให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นโดยเร็ว เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเห็นว่าจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงที่มีกรณีตามวรรคหนึ่งไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่จัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

ส่วนที่ ๖

การลงคะแนนออกเสียงสำหรับผู้มีสิทธิออกเสียงนอกเขตจังหวัด

มาตรา ๔๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๙ วรรคสอง ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง หากประสงค์จะขอใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่ ให้ยื่นคำขอลงทะเบียนก่อนวันออกเสียงอย่างน้อยสามสิบวันและให้หมดสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น เว้นแต่จะได้แจ้งเปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

หลักเกณฑ์และวิธีการการลงทะเบียน การลงคะแนนออกเสียงและการนับคะแนนออกเสียงตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๗

การนับคะแนนออกเสียง

มาตรา ๔๓ เมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๓๔ แล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงดำเนินการนับคะแนนออกเสียงจากบัตรออกเสียง ของแต่ละหน่วยออกเสียง โดยให้กระทำ ณ ที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงและให้กระทำโดยเปิดเผย ห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงเวลาการนับคะแนนออกเสียง

หลักเกณฑ์และวิธีการการนับคะแนนออกเสียงจากบัตรออกเสียงให้เป็นไปตามระเบียบ
ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๔ ถ้าการนับคะแนนออกเสียง ณ ที่ออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้หรือไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้จนเสร็จสิ้น อันเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น หรือด้วยความจำเป็นตามสภาพที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศงดการนับคะแนนออกเสียงสำหรับหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง เพื่อรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่นับคะแนนออกเสียงต่อไปโดยเร็ว ทั้งนี้ การเก็บรักษาบัตรออกเสียง หนีบบัตรออกเสียง และเอกสารเกี่ยวกับการออกเสียง รวมทั้งวิธีการนับคะแนนออกเสียงใหม่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้วพบว่า มีบัตรออกเสียงที่ได้มีการลงคะแนนออกเสียงแล้วชำรุดหรือสูญหายให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น

ในกรณีนี้ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า จำนวนบัตรออกเสียงหรือจำนวนผู้มาแสดงตนใช้สิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงที่ไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้ไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่สั่งนับคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

มาตรา ๔๕ ลักษณะบัตรออกเสียงดังต่อไปนี้ให้ถือเป็นบัตรเสีย

- (๑) บัตรปลอม
- (๒) บัตรที่มีใช้บัตรซึ่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบให้
- (๓) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียง
- (๔) บัตรที่มีการเขียนข้อความหรือถ้อยคำอื่นลงไป
- (๕) บัตรที่ทำเครื่องหมายอื่นนอกจากเครื่องหมายกากบาท
- (๖) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงนอกช่อง “ทำเครื่องหมาย”
- (๗) บัตรที่ทำเครื่องหมายเป็นที่สังเกต เว้นแต่เป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่
- (๘) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงในช่อง “ทำเครื่องหมาย” เกินกว่าหนึ่ง

เครื่องหมาย

- (๙) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย
- บัตรเสียตามวรรคหนึ่งมิให้นับเป็นคะแนนออกเสียง

มาตรา ๔๖ กรณีที่มีการออกเสียงมากกว่าหนึ่งประเด็นในบัตรออกเสียงเดียวกัน ให้บัตรออกเสียงที่มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบัตรเสียทั้งฉบับและมีให้นับเป็นคะแนนออกเสียง

- (๑) บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๕ (๑) (๒) (๔) หรือ (๗)
- (๒) บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๕ (๓) (๕) (๖) (๘) หรือ (๙) ในทุกประเด็น

ในกรณีที่มีใช้บัตรเสียทั้งฉบับตามวรรคหนึ่งให้วินิจฉัยบัตรออกเสียงเป็นรายประเด็น ทั้งนี้ ลักษณะประเด็นเสียให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๗ เมื่อการนับคะแนนออกเสียง ณ ที่ออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงรายงานผลการนับคะแนนออกเสียง จำนวนบัตรออกเสียงที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ และจำนวนบัตรออกเสียงที่เหลือจากการลงคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผยและรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์แก่การติดตามผลการออกเสียงต่อสาธารณะด้วยความรวดเร็ว คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจดำเนินการให้มีการรายงานผลการออกเสียงอย่างไม่เป็นทางการได้ แต่เมื่อแสดงผลการออกเสียงถึงร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนหน่วยออกเสียงให้หยุดการแสดงผลการออกเสียงต่อสาธารณะ หลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๘ ในกรณีที่ผลการนับคะแนนออกเสียงปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงดำเนินการตรวจสอบ ถ้าผลการนับคะแนนออกเสียงยังไม่ตรงกันอีกให้รายงานคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงพร้อมเหตุผล และนำเสนอหีบบัตรออกเสียงพร้อมวัสดุอุปกรณ์การออกเสียงแก่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้รับรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่หรือสั่งให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าจำนวนผู้มาแสดงตนของหน่วยออกเสียงนั้นไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่สั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่หรือไม่สั่งให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

ส่วนที่ ๘ การคัดค้านการออกเสียง

มาตรา ๔๙ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาออกเสียงตามมาตรา ๓๔ หากผู้มาใช้สิทธิออกเสียงจำนวนไม่น้อยกว่าห้าสิบคนในหน่วยออกเสียงใด เห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง

มาตรา ๕๐ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการไต่สวนและแสวงหาหลักฐานทั้งปวงเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน ถ้าเห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันออกเสียง เว้นแต่การออกเสียงใหม่จะไม่ทำให้ผลการออกเสียงเปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำร้องคัดค้านนั้นเสีย

การไต่สวนคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้
หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานดังกล่าว
เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง
หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหลักฐานหรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องในการไต่สวนได้
ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้บุคคลใดดำเนินการแทนก็ได้
หลักเกณฑ์และวิธีการการพิจารณาคำร้องคัดค้าน และการไต่สวนและแสวงหาหลักฐาน
ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๙

การประกาศผลการออกเสียง

มาตรา ๕๑ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง รวมผลคะแนนออกเสียง
จากทุกหน่วยออกเสียงภายในเขตออกเสียงและที่ออกเสียงนอกเขตจังหวัด เพื่อรายงานผลการรวมคะแนน
ออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว

มาตรา ๕๒ เมื่อพ้นระยะเวลาคัดค้านตามมาตรา ๔๙ และคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ได้รับรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงจากหน่วยออกเสียงทุกหน่วยทั่วประเทศ และหากไม่มีการร้องคัดค้าน
ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง แล้วให้รายงาน
นายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่การลงคะแนนออกเสียงหรือการนับคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงใด
ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีเหตุตามมาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๔ หรือปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิ
ออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๔๘ หรือมีการคัดค้าน
การออกเสียงตามมาตรา ๔๙ และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ากรณีดังกล่าวไม่เปลี่ยนแปลงผลการออก
เสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง แล้วรายงานต่อ
นายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่การลงคะแนนออกเสียงหรือการนับคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงใด
ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีเหตุตามมาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๔ หรือปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิ
ออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๔๘ หรือมีการคัดค้าน
การออกเสียงตามมาตรา ๔๙ และคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงใหม่
ตามมาตรา ๔๑ หรือมีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ตามมาตรา ๔๔ มาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๕๐
ห้ามมิให้ผู้ใดเผยแพร่ผลการลงคะแนนออกเสียงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก่อนเวลาที่มีการประกาศผล
การออกเสียงตามมาตรา ๕๒

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการอันเป็นการขัดขวางการปฏิบัติงาน
ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๕๗

หมวด ๓

การควบคุมการออกเสียงและบทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อนุกรรมการ ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง จงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดเพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครอง ไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่งทางอาญาหรือทางปกครอง

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๕๖ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามพระราชบัญญัตินี้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย กระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงโดยมิได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าอาจทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๕๗ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง คณะอนุกรรมการหรืออนุกรรมการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งในการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๘ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๙ ผู้ใดทำลายบัตรที่มีไว้สำหรับการออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้ หรือจงใจกระทำการด้วยประการใด ๆ ให้บัตรออกเสียงชำรุด หรือเสียหาย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำการตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียงต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๖๐ ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียง โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงหรือไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้น

(๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงมาออกเสียง

(๓) นำบัตรออกเสียงออกไปจากที่ออกเสียง

(๔) นำบัตรออกเสียงที่ลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าได้ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงเพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นบัตรออกเสียงของตน หรือใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียงที่ตนได้ลงคะแนนออกเสียงแล้ว

(๖) ขัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียง เพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียงตามมาตรา ๑๗ วรรคสาม

(๗) นำบัตรออกเสียงใส่ในหีบบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิดไปจากความจริงหรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงเพิ่มขึ้นจากความจริง

(๘) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้หรือขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียง หรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียงหรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียง

(๙) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียง

ผู้ใดกระทำการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้ใดกระทำการตาม (๗) (๘) หรือ (๙) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๖๑ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๒) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๓) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือใช้อิทธิพลคุกคาม เพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียง หรือวิธีการลงคะแนนออกเสียง

(๔) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ นำไปหรือขัดขวางการส่งหีบบัตรออกเสียงหรือบัตรออกเสียง เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันชั้นต่อใด ๆ อันมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๖) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะไม่นำไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๗) ขाय จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตออกเสียง ระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันออกเสียงจนถึงสิ้นสุดวันออกเสียง

ผู้ใดดำเนินการเผยแพร่ข้อความ ภาพ เสียง ในสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือในช่องทางอื่นใด ที่ผิดไปจากข้อเท็จจริงหรือมีลักษณะรุนแรง ก้าวร้าว หยาบคาย ปลุกเร้า หรือข่มขู่ โดยมุ่งหวังเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ผู้ใดกระทำการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกินห้าปีด้วยก็ได้

ในกรณีการกระทำความผิดตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) เป็นการกระทำความผิดของคณะบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

ผู้ใดกระทำการตาม (๗) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำการตาม (๖) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๖๒ ผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิออกเสียงไปยังที่ออกเสียงเพื่อการออกเสียง หรือนำกลับไปที่ออกเสียงโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ หรือจัดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไปยังที่ออกเสียง หรือกลับจากที่ออกเสียง เพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไปลงคะแนนหรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

บทบัญญัติในมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับแก่การที่หน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง

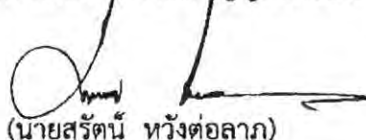
มาตรา ๖๓ ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียง
ในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันออกเสียงจนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงในวันออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุก
ไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๔ กรรมการประจำหน่วยออกเสียงผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียง หรือคะแนน
ในการออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใด ๆ
โดยมิได้อำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงชำรุด หรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย
หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียงให้ผิดไปจาก
ความจริงหรือทำรายงานการออกเสียงไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี
และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๖๕ ในกรณีศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นับตั้งแต่วันที่ศาล
มีคำพิพากษาถึงที่สุด

มาตรา ๖๖ ในกรณีศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้ใดตามฐานกระทำความผิด
ตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้นั้นเป็นผู้กระทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอันเป็นเหตุให้
ต้องมีการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงใด ให้ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับ
การออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่เป็นเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้ต้องมีการออกเสียงใหม่นั้นด้วย

ถูกต้องตามมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

(นายสุรัตน์ หวังต่อลาภ)

ที่ปรึกษาด้านระบบงานนิติบัญญัติ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

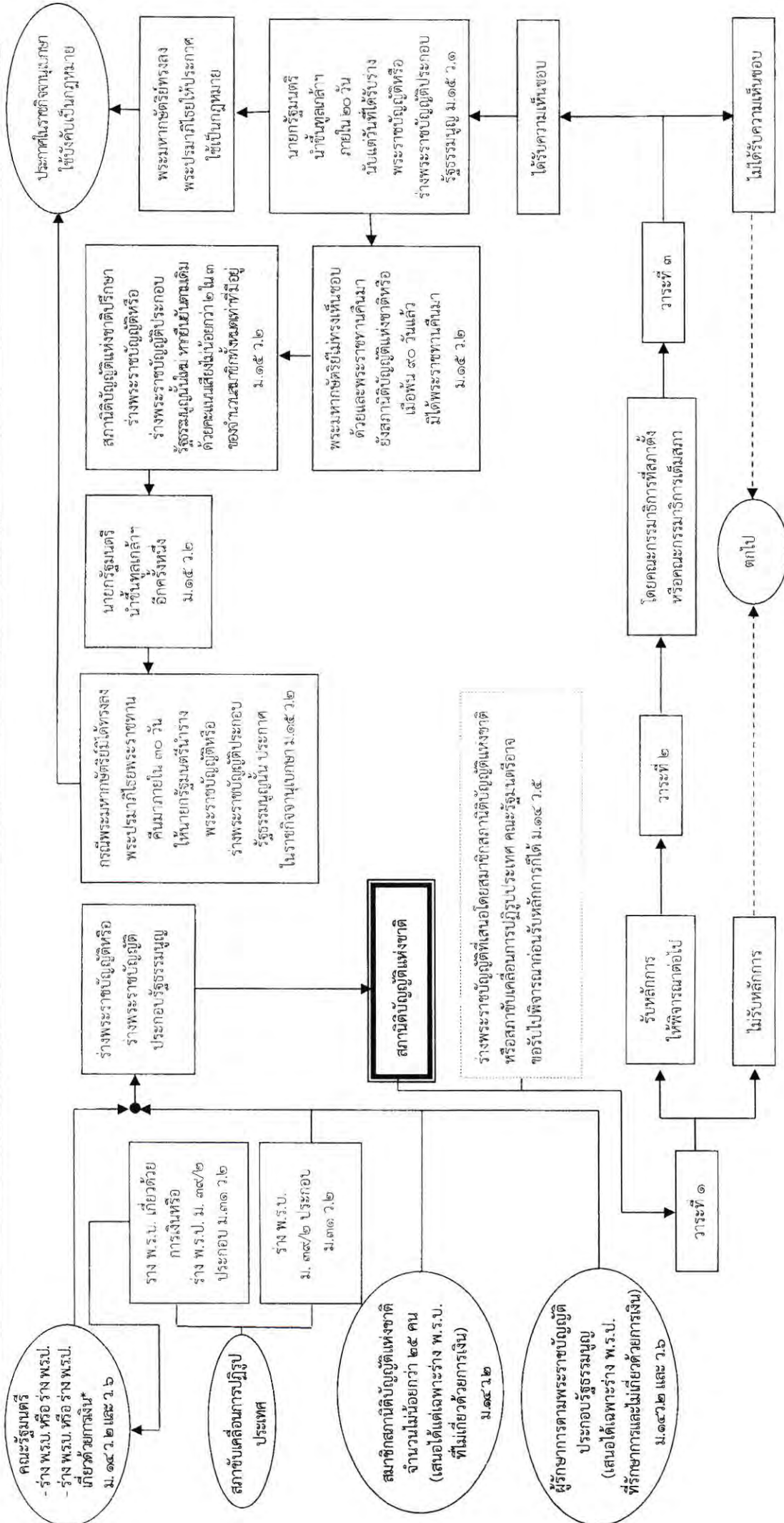
หน้าว่าง

ง.

แผนภูมิแสดง
กระบวนการตราพระราชบัญญัติ
และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

หน้าว่าง

กระบวนการตราพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

หมายเหตุ : (๑) ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หมายความว่า ร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการตั้งเงิน ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน
หรือวางระเบียบการบังคับเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รั้ง รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่าย
ของแผ่นดิน การกู้ยืม การค้ำประกัน หรือการใช้เงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือการเงินตรา (ม.๑๔ ๖.๓)
(๒) ร่าง พ.ร.บ. หมายถึง ร่างพระราชบัญญัติ และร่าง พ.ร.บ. หมายถึง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

จัดทำโดย : กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

หน้าว่าง

จ.

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔/๒๕๕๙
ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๙

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)
พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ ว่า พระราชบัญญัติว่าด้วย
การออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙
มาตรา ๖๑ วรรคสอง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบ
ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)
พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ หรือไม่

(๒๓)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๕

วันที่ ๒๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๕

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ ว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๖๑ วรรคสอง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ หรือไม่

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ร้อง เสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ประกอบ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๔ (๑) ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

นายจอน อึ้งภากรณ์ และคณะ ยื่นหนังสือร้องเรียนและคำชี้แจงเพิ่มเติมต่อผู้ร้องสรุปความได้ว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๖๑ วรรคสอง บัญญัติการกระทำอันเป็นความผิดโดยใช้ถ้อยคำที่กว้างและคลุมเครือ เช่น คำว่า “รุนแรง” “ก้าวร้าว” “ปลุกระดม” เป็นต้น เป็นคำที่ไม่เคยมีนิยามอยู่ในกฎหมายฉบับใดมาก่อน ทำให้ประชาชนไม่สามารถ เข้าใจได้ว่าการแสดงออกอย่างไรจะผิดกฎหมายหรือไม่ ซึ่งขัดต่อหลักการของกฎหมายอาญา ที่ต้องชัดเจนแน่นอนเพื่อให้ประชาชนสามารถทราบถึงขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพได้

- ๒ -

มาตรา ๖๑ วรรคสอง เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินขอบเขตโดยไม่มีเหตุอันสมควร ทั้งบทกำหนดโทษของความผิดดังกล่าวตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๑ วรรคสามและวรรคสี่ ก็รุนแรงเกินไป ไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำที่เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นโดยสงบและปราศจากความรุนแรง ทั้งยังขัดต่อหลักการเรื่องการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๕ และกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕

ผู้ร้องเห็นว่า สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน เป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับที่ผ่านมาและพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยลงนามเข้าร่วมเป็นภาคีได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้ ย่อมถือว่าเป็นสิทธิและเสรีภาพบรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๑ มาตรา ๔ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชนจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ แม้พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ จะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การออกเสียงประชามติเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีการรับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนไว้ในมาตรา ๗ ก็ตาม แต่มาตรา ๖๑ ได้บัญญัติการกระทำที่เป็นความผิดและมีโทษทางอาญา ซึ่งการพิจารณาจะต้องเป็นไปตามหลัก “ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” อันเป็นหลักการสำคัญที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผ่านมาและประมวลกฎหมายอาญา เพราะโทษทางอาญามีผลกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งการจะลงโทษบุคคลใดนั้น ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีการกระทำตามที่กฎหมายบัญญัติห้ามไว้โดยชัดแจ้ง

เมื่อพิจารณาถ้อยคำที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๖๑ วรรคสอง โดยเฉพาะคำว่า “รุนแรง” “ก้าวร้าว” “หยาบคาย” “ปลุกกระดม” หรือ “ข่มขู่” แม้จะมีการอธิบายความหมายไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่ก็มีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่ทราบลักษณะและขอบเขต

- ๓ -

ที่แน่ชัดได้ อีกทั้งถ้อยคำดังกล่าวเป็นองค์ประกอบความผิดทางอาญา แม้จะต้องพิจารณาประกอบกับเจตนาพิเศษด้วยก็ตาม แต่การบัญญัติกฎหมายด้วยถ้อยคำในลักษณะดังกล่าวทำให้ประชาชนไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งยังส่งผลต่อการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งอาจเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร ผู้ร้องจึงเห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๖๑ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกินความจำเป็น และกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นของประชาชน จึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ ส่วนบทบัญญัติเกี่ยวกับอัตราโทษตามมาตรา ๖๑ วรรคสามและวรรคสี่ ผู้ร้องเห็นว่า มิได้มีปัญหเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ ประกอบมาตรา ๔ หรือไม่ เห็นว่า ตามคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๖๑ วรรคสอง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ หรือไม่ โดยมาตรา ๖๑ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดการกระทำที่เป็นช่องทางในการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อร่างรัฐธรรมนูญอันเป็นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งเป็นเสรีภาพที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญหลายฉบับที่ผ่านมา เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๑๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕ มาตรา ๑๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๖ มาตรา ๓๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ มาตรา ๓๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๖ มาตรา ๔๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๓๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ มาตรา ๓๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ มาตรา ๓๕

- ๔ -

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ เป็นต้น จึงถือเป็นประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่สำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งได้รับการยอมรับจากนานอารยประเทศ อันได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจึงเป็นเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ ได้บัญญัติคุ้มครองไว้ กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๔ (๑) และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๑๘) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย และเรียกเอกสารที่เกี่ยวข้องจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการการเลือกตั้งในส่วนของเจตนา รมณ์ ความเป็นมา และเหตุผล ในการบัญญัติพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๖๑ วรรคสอง รวมทั้งข้อมูลอื่นใดที่เห็นว่าเกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา

สภานิติบัญญัติแห่งชาติส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องพร้อมหนังสือชี้แจงต่อศาลสรุปความได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเจ้าของร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๕ มาตรา ๓๕/๑ วรรคสี่และวรรคห้า และคณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ไม่มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติคนใดคิดใจข้อความในมาตรา ๖๑ วรรคสอง ว่าจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ และที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติรับหลักการของร่างกฎหมายฉบับนี้ ส่วนการพิจารณาในชั้นกรรมาธิการ ไม่มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอคำแปรญัตติต่อกรรมาธิการในมาตรา ๖๑ วรรคสอง และไม่มีกรรมาธิการเสียงข้างน้อย

- ๕ -

สงวนความเห็น ต่อมาในชั้นการพิจารณาในวาระที่สาม ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาแล้ว ได้มีมติเห็นชอบให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายได้

หลักการสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ยังคงยืนยันว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเสียงโดยสุจริตและไม่ขัดต่อกฎหมายดังปรากฏความในมาตรา ๘ แต่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศในช่วงเวลานี้ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องดูแลรักษาความสงบป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในหมู่ประชาชน หรือป้องกันมิให้การออกเสียงประชามติถูกนำไปใช้เพื่อเป็นเครื่องมือทางการเมือง จึงมีความจำเป็นจะต้องมีบทบัญญัติของมาตรา ๖๑ วรรคสอง ซึ่งเป็นบทจำกัดสิทธิเท่าที่จำเป็น เพื่อรักษาความมั่นคงแห่งรัฐและเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยมาตรา ๖๑ วรรคสอง ได้กำหนดองค์ประกอบของการกระทำที่เป็นความผิดไว้ อย่างชัดเจนแล้ว ส่วนถ้อยคำว่า “รุนแรง” “ก้าวร้าว” “หยาบคาย” “ปลุกระดม” หรือ “ข่มขู่” นั้น เป็นถ้อยคำที่มีความหมายชัดเจน และมีการอธิบายความหมายไว้แล้วในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ถ้อยคำที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๑ วรรคสอง จึงเป็นถ้อยคำที่มีความหมายชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้ในหมู่ประชาชน มิได้ทำให้ประชาชนเกิดความสับสนแต่อย่างใด ข้ออ้างของผู้ร้องที่ว่าจะเป็นเหตุให้ประชาชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญนั้นก็ไม่ใช่ความจริงเพราะมีผู้ออกมาแสดงความคิดเห็นและแสดงออกเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญเป็นจำนวนมาก และแม้จะบัญญัติข้อความในมาตรา ๖๑ วรรคสอง เพิ่มเติมขึ้นแต่ก็ยังคงหลักการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความเรียบร้อยในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๑ คือ การรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจของประชาชน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติข้อความที่มีรายละเอียดของการกระทำที่แตกต่างกันไป แต่ยังคงอยู่ภายใต้หลักการที่ว่า ประชาชนยังคงมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นภายในกรอบของกฎหมาย ส่วนข้ออ้างของผู้ร้องที่ว่า ยังมีกฎหมายอื่นที่ใช้บังคับเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในบ้านเมื่อนั้น เห็นว่า เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการตีความจึงมีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติให้ชัดเจนว่าการกระทำใดบ้างที่จะถือว่าผู้นั้นกระทำการก่อความวุ่นวายในการออกเสียงประชามติ อีกทั้งเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้รับรองไว้ว่า ประชาชนมีเสรีภาพ

- ๖ -

ในการแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่ความคิดเห็นของตนได้ภายใต้กรอบของมาตรา ๖๑ ซึ่งเป็นกรอบที่กำหนดขึ้นเพื่อดูแลสังคมไทยในช่วงของการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่ความคิดเห็นของตนได้โดยสุจริต

สภานิติบัญญัติแห่งชาติขอให้พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในฐานะประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... และนายสมชาย แสวงการ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในฐานะเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นผู้แทนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มาแถลงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมด้วยวาจาต่อศาล

คณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องพร้อมหนังสือชี้แจงต่อศาลสรุปความได้ว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๖๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในช่วงสถานการณ์ของบ้านเมืองที่มีความขัดแย้งทางการเมือง จึงต้องมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการแสดงความคิดเห็นที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลขึ้นอีก โดยบทบัญญัติมาตรา ๖๑ วรรคสอง เป็นมาตรการในการควบคุมการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยมีได้ห้ามการแสดงความคิดเห็นและการเผยแพร่ความคิดเห็นของประชาชนในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญโดยเด็ดขาด หากเป็นการกระทำในเชิงสร้างสรรค์ และมีได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ก็ย่อมสามารถกระทำได้ ในทางกลับกันหากปล่อยให้มีการแสดงความคิดเห็นในลักษณะรุนแรง ก้าวร้าว หยาบคาย ปลุกระดม หรือข่มขู่ ย่อมจะเป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น และก่อให้เกิดความแตกแยกมากขึ้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำชี้แจงและเอกสารหลักฐานดังกล่าวรวมไว้ในสำนวน ส่วนคำขอของสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ให้ผู้แทนมาแถลงข้อเท็จจริงด้วยวาจาต่อศาล นั้น เห็นว่า เอกสารหลักฐานในสำนวนมีเพียงพอที่ศาลจะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว จึงไม่อนุญาตตามคำขอ

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๖๑ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ หรือไม่

- ๓ -

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ ได้บัญญัติให้คุ้มครองบรรดาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว ซึ่งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาโดยตลอด และสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยลงนามเข้าร่วมเป็นรัฐภาคีในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง จึงถือว่าเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นเสรีภาพที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ อย่างไรก็ตาม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ คุ้มครองนั้น อาจถูกจำกัดได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดไว้ให้กระทำได้เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน เป็นต้น และการจำกัดเสรีภาพเช่นว่านั้นต้องกระทำเท่าที่จำเป็น จะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ทั้งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผ่านมาบัญญัติไว้

การออกเสียงประชามติ เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมตัดสินใจทางการเมืองโดยตรงของประชาชนด้วยการลงคะแนนออกเสียงแสดงความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบต่อข้อเสนอในเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ อธิปไตยของรัฐ สนธิสัญญาระหว่างประเทศ มาตรการทางกฎหมายหรือนโยบายสาธารณะที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติ หรือกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน ก่อนที่จะนำมติหรือการตัดสินใจนั้นออกเป็นกฎหมายหรือนำไปปฏิบัติเพื่อบังคับใช้เป็นการทั่วไป โดยทั่วไปการออกเสียงประชามติต้องมีการเปิดให้ฝ่ายสนับสนุน

- ๕ -

องค์กรของรัฐมีบทบาทในการกำกับควบคุมการจัดการออกเสียงประชามติตั้งแต่การกำหนดสาระสำคัญของประเด็นคำถาม การรณรงค์เผยแพร่ข้อมูล รวมถึงการกำหนดกติกาการจัดการออกเสียงประชามติ ซึ่งการออกเสียงประชามติภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๕ เทียบเคียงได้กับลักษณะนี้

สำหรับพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๘/๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๕ และเพื่อให้การจัดทำประชามติเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เกิดจากการลงมติตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของประชาชน โดยปราศจากการบิดเบือน บังคับ ช่มชู้ หรือจูงใจจากฝ่ายต่าง ๆ พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงได้มีบทกำหนดความผิดและโทษทางอาญาสำหรับผู้ที่ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อยหรือดำเนินการต่าง ๆ ที่จะทำให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปโดยความสุจริตและเที่ยงธรรมไว้ในมาตรา ๖๑ โดยวรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ (๑) ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย...” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดดำเนินการเผยแพร่ข้อความ ภาพ เสียง ในสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือในช่องทางอื่นใดที่ผิดไปจากข้อเท็จจริงหรือมีลักษณะรุนแรง ก้าวร้าว หยาบคาย ปลุกระดม หรือช่มชู้ โดยมุ่งหวังเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือไม่ออกเสียงให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย” วรรคสาม บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกินห้าปีด้วยก็ได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “ในกรณีการกระทำความผิดตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) เป็นการกระทำความผิดของคณะบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี”

พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นกฎหมายใช้บังคับเฉพาะเพื่อดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญตามที่รัฐธรรมนูญ

และฝ่ายคัดค้านในประเด็นที่จะขอประชามติได้มีโอกาสรณรงค์แข่งขันโน้มน้าวสาธารณชนได้อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งเปิดพื้นที่ให้ทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง และการออกเสียงประชามติต้องเป็นการตัดสินใจโดยอิสระและโดยลับ แต่ปรากฏจากการปฏิบัติของนานาประเทศในเรื่องการจัดการออกเสียงประชามติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญในปัจจุบันมี ๒ ลักษณะ คือ การออกเสียงประชามติเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ (constitution – changing) ลักษณะหนึ่ง และการออกเสียงประชามติเพื่อวางกรอบรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ (constitution – framing) อีกลักษณะหนึ่ง

การออกเสียงประชามติเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ เป็นการจัดการออกเสียงประชามติที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายภายใต้รัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น โดยการออกเสียงประชามติถือเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญภายใต้กลไกในระบบรัฐสภา ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมเพียงบางส่วนหรือทั้งฉบับ การออกเสียงประชามติดังกล่าวจึงเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองแบบตัวแทน การรณรงค์ทางการเมืองในช่วงก่อนการออกเสียงประชามติถือเป็นขั้นตอนสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการจัดการออกเสียงประชามติ และองค์กรของรัฐทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการจัดการออกเสียงประชามติโดยการจัดกิจกรรมให้การแข่งขันระดมเสียงสนับสนุนของทุกฝ่ายดำเนินไปอย่างเท่าเทียมกัน ภายใต้กฎกติกาในเรื่องต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งแต่ละฝ่ายต่างมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็น และเหตุผลข้อโต้แย้ง ต่อสาธารณชนอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงตัดสินใจสนับสนุนทางเลือกของฝ่ายตน ซึ่งการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๕ เทียบเคียงได้กับลักษณะนี้

ส่วนการออกเสียงประชามติเพื่อวางกรอบรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ เป็นกลไกการออกเสียงประชามติที่ปรากฏในกระบวนการสถาปนารัฐธรรมนูญใหม่ ภายหลังจากรัฐธรรมนูญเดิมที่บังคับใช้มาสิ้นสุดลง การออกเสียงประชามติลักษณะนี้ปรากฏในกรณีที่ประเทศนั้นประสบวิกฤตการณ์ทางการเมืองภายในประเทศ จนส่งผลให้ระบบการเมืองล้มเหลวและประเทศตกอยู่ภายใต้การควบคุมอำนาจการปกครองอย่างเป็นทางการโดยรัฐบาลเฉพาะกาล ซึ่งการออกเสียงประชามติในลักษณะนี้จัดขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวหรือกฎหมายที่เทียบเท่า การออกเสียงประชามติดังกล่าวจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการให้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่แทนรัฐธรรมนูญฉบับเดิมที่สิ้นสภาพบังคับไป

- ๑๐ -

แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ บัญญัติไว้ โดยมีบทบัญญัติมาตรา ๗ รับรองให้บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเสียงได้ โดยสุจริตและไม่ขัดต่อกฎหมาย และเพื่อให้การดำเนินการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญเป็นไป โดยความเรียบร้อย สุจริต และเที่ยงธรรม จึงกำหนดให้มีมาตรการควบคุมการออกเสียงประชามติ ไว้ในหมวด ๓ โดยมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง (๑) มีเนื้อหาในการกำหนดความผิดทางอาญาสำหรับ ผู้ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ส่วนมาตรา ๖๑ วรรคสอง มีลักษณะเป็นการอธิบายความหมายของการก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไป ด้วยความเรียบร้อยอันจะเป็นความผิดตามมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง (๑) ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้ ผู้ใดที่ดำเนินการเผยแพร่ข้อความ ภาพ เสียง ในสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือในช่องทางอื่นใดที่ผิดไปจากข้อเท็จจริง หรือมีลักษณะรุนแรง ก้าวร้าว หยาบคาย ปลุกระดม หรือข่มขู่ โดยมุ่งหวังให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือไม่ออกเสียง ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไป ด้วยความเรียบร้อย นอกจากนี้ มาตรา ๖๑ วรรคสอง ยังมีผลเป็นการกำหนดกรอบการใช้อำนาจของ เจ้าหน้าที่ของรัฐอีกด้วย กล่าวคือ การกระทำความผิดตามมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบ วรรคสอง จะต้องมียุติประสงค์ประกอบความผิดดังนี้ (๑) ต้องมีการกระทำ คือ การเผยแพร่ข้อความ ภาพ เสียง ในสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือช่องทางอื่นใด (๒) การเผยแพร่ ข้อความ ภาพ หรือเสียงดังกล่าว ต้องเข้าลักษณะที่ผิดไปจากข้อเท็จจริง หรือมีลักษณะรุนแรง ก้าวร้าว หยาบคาย ปลุกระดม หรือข่มขู่ (๓) ผู้กระทำต้องมีเจตนาธรรมดาในการกระทำตามองค์ประกอบ ในข้อ (๑) และข้อ (๒) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๕ และ(๔) ผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษ โดยมุ่งหวังให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือไม่ออกเสียง ด้วย ดังนั้น การพิจารณาว่าการกระทำใดจะเป็นความผิดและต้องรับโทษ ตามวรรคสามหรือวรรคสี่หรือไม่ จะต้องนำพฤติการณ์แห่งการกระทำของบุคคลนั้น มาพิจารณา ประกอบเจตนาธรรมดาและเจตนาพิเศษด้วย

ตามหลักทั่วไป การกระทำที่จะเป็นความผิดและมีโทษทางอาญานั้น กฎหมายจะใช้ถ้อยคำที่ ชัดเจนแน่นอนเพื่อให้ประชาชนเข้าใจความหมายของการกระทำที่ต้องห้ามได้ ประกอบกับการลงโทษ

- ๑๑ -

บุคคลทางอาญาจะต้องเป็นกรณีที่บุคคลผู้นั้นละเมิดกฎหมายอย่างชัดแจ้งเท่านั้น มิเช่นนั้นจะลงโทษทางอาญาแก่บุคคลมิได้ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีกฎหมายอาญาอาจใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนแต่มีความหมายไม่เฉพาะเจาะจงก็ได้ เพื่อให้ผู้ใช้กฎหมายสามารถพิจารณาพฤติการณ์ของการกระทำ ประกอบกับถ้อยคำตามองค์ประกอบความผิดเพื่อให้ได้ความหมายที่ถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์อันเป็นการอำนวยความยุติธรรมในเรื่องนั้น ๆ ได้ สำหรับถ้อยคำที่ชัดเจนแต่อาจมีความหมายไม่เฉพาะเจาะจงนี้เป็นกรณีที่กฎหมายไม่สามารถกำหนดเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ จึงต้องกำหนดถ้อยคำที่มีความหมายไม่เฉพาะเจาะจงไว้ ต่อเมื่อเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น จึงจะสามารถรู้และเข้าใจได้ว่าเป็นเหตุการณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ เช่น คำว่า “กลางคืน” แม้กฎหมายจะให้ความหมายชัดเจนว่าหมายถึง “เวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น” แต่ก็ยังเป็นถ้อยคำที่มีความหมายไม่เฉพาะเจาะจง เพราะไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นเวลาใดแน่นอน ต้องพิจารณาในขณะกระทำอีกว่า ในวันนั้นพระอาทิตย์ตกและขึ้นตอนกี่นาฬิกา ทั้ง ๆ ที่คำว่า “กลางคืน” เป็นคำที่ประชาชนทั่วไปเข้าใจชัดเจนอยู่แล้วว่าหมายถึงเวลาที่ฟ้ามืดแล้ว เป็นต้น การกำหนดถ้อยคำในลักษณะดังกล่าวจึงมีความจำเป็นสำหรับการอำนวยความยุติธรรมตามพฤติการณ์อันควรแก่กรณีซึ่งไม่ขัดกับหลัก “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ ถ้าไม่มีกฎหมาย” หรือ “nullum crimen, nulla poena sine lege” อีกทั้งระวางโทษในความผิดที่มีลักษณะถ้อยคำที่ชัดเจนแต่มีความหมายไม่เฉพาะเจาะจงนี้ กฎหมายมักกำหนดแต่โทษขั้นสูงไว้โดยไม่มีอัตราโทษขั้นต่ำ เพื่อให้ศาลจะได้ใช้ดุลพินิจกำหนดโทษให้เหมาะสมตามสภาพจิตใจ และการกระทำ ประกอบกับสภาพแวดล้อมในขณะกระทำ ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ ได้

ถ้อยคำในพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๖๑ วรรคสอง ที่ว่า “รุนแรง” “ก้าวร้าว” “หยาบคาย” “ปลุกกระดม” หรือ “ข่มขู่” เป็นถ้อยคำที่ชัดเจนแต่มีความหมายไม่เฉพาะเจาะจง เช่น การใช้คำว่า “หยาบคาย” หากอยู่ในวงจำกัดระหว่างเพื่อนสนิท คนใกล้ชิดหรือพวกเดียวกัน ข่อมกระทำได้ แต่หากเผยแพร่ออกไปในหมู่คนที่ไม่รู้จัก ไม่รู้จัก หรือในสถานการณ์ที่ต่างกัน ก็อาจกลายเป็นการเหยียดหยาม ดูหมิ่น ดูแคลน ทำให้เกิดบาดหมางขัดเคืองใจเป็นปฏิปักษ์ต่อกันได้ เป็นต้น ถ้อยคำเหล่านี้จึงเป็นถ้อยคำที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี

ของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจ จึงไม่ใช่กรณีที่กฎหมายบัญญัติ ความผิดและโทษทางอาญาโดยใช้ถ้อยคำที่เคลือบคลุมหรือไม่ชัดเจนแต่ประการใด ในส่วนของโทษ ตามมาตรา ๖๑ วรรคสาม แม้มีอัตราโทษขั้นสูงไม่เกินสิบปี แต่ก็ไม่ได้กำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ เพื่อให้ศาลจะได้ใช้ดุลพินิจกำหนดโทษให้เหมาะสมตามสภาพจิตใจ และการกระทำ ประกอบ สภาพแวดล้อมขณะกระทำ ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ ทั้งนี้ หากจะเกิดปัญหา การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อาจตีความขยายขอบเขตของถ้อยคำดังกล่าวจนอาจเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบและไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน บุคคลผู้ได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจโดยมิชอบ ดังกล่าว ย่อมฟ้องร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจในเรื่องนั้น ๆ ได้

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อสื่อสาธารณะต่าง ๆ มีผลกระทบในวงกว้าง เพราะมีประชาชน รับรู้เป็นจำนวนมาก ผู้เผยแพร่ย่อมต้องคิดทบทวนก่อนที่จะกระทำลงไป ทั้งนี้ การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง การใช้ถ้อยคำที่สุภาพ ไม่รุนแรง ไม่ก้าวร้าว ไม่หยาบคาย แสดงความเป็นสุภาพชนในพื้นที่สาธารณะ ย่อมจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อประชาชนที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ออกไป ทำให้มีทัศนคติ ที่เป็นมิตรต่อกัน ไม่มีความขุ่นข้องหมองใจหรือบาดหมางเพราะถ้อยคำเหล่านั้น นอกจากนี้ ยังแสดงถึง บรรยากาศแห่งความปรองดองสมานฉันท์ในหมู่ประชาชน อันมีผลต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยรวมอีกด้วย ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ที่รับรองให้บุคคลมีเสรีภาพในการ แสดงความคิดเห็นและเผยแพร่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเสียงโดยสุจริตและไม่ขัดต่อกฎหมาย

ดังนั้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๘ ไม่ได้ห้ามการแสดงความคิดเห็นหรือเผยแพร่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเสียง ประชามติ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญได้ โดยการ ใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญจะต้องเป็นไปโดยสุจริต ภายใต้กรอบของ กฎหมาย และการแสดงความคิดเห็นดังกล่าวจะต้องไม่มีเจตนามุ่งหวังเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไป ใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือไม่ออกเสียง ทั้งจะต้องไม่เข้าลักษณะ เป็นการก่อความวุ่นวาย หรือกระทบต่อความสงบสุขและความปลอดภัยของสังคมโดยรวม เพื่อให้ การดำเนินการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญในครั้งนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเพื่อคุ้มครอง เสรีภาพของประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติให้สามารถใช้สิทธิเสรีภาพได้โดยอิสระ บทบัญญัติ

- ๑๓ -

มาตรา ๖๑ วรรคสอง จึงเป็นบทบัญญัติที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคงแห่งรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคล และเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป รวมทั้งมิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๖๑ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

- ๑๔ -

(คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๕๘)

(นายจรูญ รักศิรนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายซัช ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(ฉบับชั่วคราว)
พุทธศักราช ๒๕๕๗

ราชกิจจานุเบกษา

ฉบับกฤษฎีกา

เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๕๕ ก

วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗

**“พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติโดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ”**

**(บทบัญญัติมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗)**

ออกแบบและพิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๐ ๒๒๒๔๔ ๑๕๖๑, ๐ ๒๒๒๔๔ ๑๗๔๑, ๐ ๒๒๘๓๑ ๙๔๗๒, ๐ ๒๒๘๓๑ ๙๔๗๕

